

RAPORT Z REALIZACJI

PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
POWIATU RYPIŃSKIEGO
NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2022-2025

ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2018 DO 31 GRUDNIA 2019

WYKONAWCA:

EKOSTANDARD
Pracownia Analiz Środowiskowych

ul. Wiązowa 1B/2, 62-002 Suchy Las

Adres do korespondencji:

ul. Szafirowa 4/6, 62-002 Suchy Las
www.ekostandard.pl
email: ekostandard@ekostandard.pl
tel. 739-199-781

AUTORZY OPRACOWANIA:

Robert Siudak
Natalia Smarul

SPIS TREŚCI

Wstęp	9
2. Charakterystyka środowiska powiatu rypińskiego	10
2.1. Położenie administracyjne i geograficzne powiatu	10
2.2. Klimat	10
2.3. Gospodarowanie wodami	11
2.3.1. Wody powierzchniowe	11
2.3.2. Wody podziemne	11
2.4. Gleby i zasoby mineralne	11
2.5. Zasoby przyrodnicze	12
3. Ocena realizacji poszczególnych celów i zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska dla powiatu rypińskiego	17
3.1. Upowszechnianie informacji o stanie środowiska i realizacji programu	17
3.2. Ochrona klimatu i jakości powietrza	18
3.3. Ochrona przed hałasem	23
3.4. Ochrona przed promieniowaniem niejonizującym	27
3.5. Gospodarowanie wodami	28
3.5.1. Wody powierzchniowe płynące	29
3.5.2. Wody powierzchniowe stojące	31
3.5.3. Wody podziemne	32
3.6. Gospodarka wodno-ściekowa	34
3.7. Gospodarka odpadami	39
3.8. Ochrona gleb i zasobów mineralnych	42
3.9. Ochrona przyrody	45
3.10. Ochrona przed poważnymi awariami	47
4. Edukacja ekologiczna	48
5. Wnioski i zalecenia dotyczące aktualizacji programu ochrony środowiska	50

SPIS TABEL

Tabela 1.	Powierzchnia gmin wchodzących w skład powiatu rypińskiego w 2019 roku	10
Tabela 2.	Rezerваты przyrody w powiecie rypińskim	13
Tabela 3.	Użytki ekologiczne w powiecie rypińskim	15
Tabela 4.	Pomniki przyrody w powiecie rypińskim	16
Tabela 5.	Klasyfikacja strefy kujawsko-pomorskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia	19
Tabela 6.	Klasyfikacja strefy z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin	21
Tabela 7.	Sieć gazowa w powiecie rypińskim w latach 2017-2019	21
Tabela 8.	Przedsięwzięcia z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019.	22
Tabela 9.	Wyniki pomiarów długookresowych średnich poziomów dźwięku A (L_{DWN} i L_N) w latach 2014, 2019	25
Tabela 10.	Wyniki pomiarów hałasu drogowego w porze dziennej LA_{eqD} i nocnej LA_{eqN} w 2019 roku	25
Tabela 11.	Przedsięwzięcia z zakresu ochrony przed hałasem zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019.	26
Tabela 12.	Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych w powiecie rypińskim w latach 2016-2019	28
Tabela 13.	Ocena stanu jednolitych części wód rzek na terenie powiatu rypińskiego w latach 2014-2019	30
Tabela 14.	Ocena stanu jednolitych części wód jezior na terenie powiatu rypińskiego w latach 2014-2019	32
Tabela 15.	Jakość wód podziemnych w latach 2016, 2019	33
Tabela 16.	Przedsięwzięcia z zakresu gospodarowania wodami, zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019.	34
Tabela 17.	Dane dotyczące sieci wodociągowej na terenie powiatu rypińskiego w latach 2017-2019	35
Tabela 18.	Dane dotyczące sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu rypińskiego w latach 2017-2019	37
Tabela 19.	Liczba zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni przydomowych na terenie powiatu rypińskiego w latach 2017-2019.	38
Tabela 20.	Przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019.	38
Tabela 21.	Odpady zebrane z terenu powiatu rypińskiego w latach 2018-2019	40
Tabela 22.	Masa wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu rypińskiego	41
Tabela 23.	Przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami, zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019	41
Tabela 24.	Wyniki jakości gleby w punkcie 71 w mieście Rypin	42
Tabela 25.	Ogólna charakterystyka złóż z terenu powiatu rypińskiego w latach 2017, 2018 i 2019	43
Tabela 26.	Złóża na terenie powiatu rypińskiego w latach 2017, 2018 i 2019	43
Tabela 27.	Przedsięwzięcia z zakresu ochrony gleb i zasobów mineralnych, zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019	45
Tabela 28.	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych (bez obszarów Natura 2000) na terenie powiatu rypińskiego w latach 2017-2019	45
Tabela 29.	Tereny zieleni w powiecie rypińskim w latach 2017-2019	46

Tabela 30. Lasy w powiecie rypińskim w latach 2017-2019	46
Tabela 31. Przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody, zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019	46
Tabela 32. Przedsięwzięcia z zakresu ochrony przed poważnymi awariami, zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019	47
Tabela 33. Przedsięwzięcia z zakresu edukacji ekologicznej, zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019.	48

WYKAZ SKRÓTÓW

GDOŚ - Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

GIOŚ - Główny inspektorat Ochrony Środowiska

GUS - Główny Urząd Statystyczny

IUNG - Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa

JCWP - jednolita część wód powierzchniowych

JCWpd - jednolita część wód podziemnych

MPZP - miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

OchK - Obszar chronionego krajobrazu

PEM - Promieniowanie elektromagnetyczne

PIG-PIB - Państwowy Instytut Geologiczny-Państwowy Instytut Badawczy

PM₁₀ - pył z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu o średnicy mniejszej niż 10 mikrometrów

PM_{2,5} - pył z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu o średnicy mniejszej niż 2,5 mikrometra

POP - Program Ochrony Powietrza

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

WSTĘP

Celem sprawozdania jest ocena realizacji wykonanych zadań proekologicznych w latach 2018-2019 zapisanych w Programie ochrony środowiska dla powiatu rypińskiego na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025. Ocena ta ma służyć sformułowaniu wniosków niezbędnych do aktualizacji Programu ochrony środowiska dla powiatu rypińskiego.

Ocena realizacji celów i zadań ochrony środowiska jest realizowana na wszystkich szczeblach administracji. Na poziomie powiatu ocenę sporządza się co dwa lata i zgodnie z art. 18 ust 2. ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 z późn. zm.) w formie raportu przedstawia się radzie powiatu.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań Programu jest wysokość ponoszonych nakładów finansowych oraz uzyskiwane efekty rzeczowe. Efekty te, zweryfikowane przez ocenę stanu jakości i dotrzymywania norm komponentów środowiska, dokonaną w ramach systemu monitoringu, ilustrują zaawansowanie realizacji Programu w skali rocznej i umożliwiają dokonywanie niezbędnych bieżących korekt.

W kolejnych rozdziałach w sposób syntetyczny przedstawione zostały informacje na temat realizacji zadań proekologicznych oraz celów zawartych w Programie ochrony środowiska dla powiatu rypińskiego na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025. Raport obejmuje analizę zrealizowanych zadań oraz poniesionych nakładów finansowych.

Przy sporządzeniu dokumentu wykorzystano dane instytucji posiadających bazy danych zagregowane do poziomu powiatu, m.in. z Głównego Urzędu Statystycznego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje okres realizacji zadań proekologicznych od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2019 roku.

2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA POWIATU RYPIŃSKIEGO

2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE POWIATU

Powiat rypiński leży przy w województwie kujawsko-pomorskim, przy wschodniej jego granicy. Obejmuje on obszar o powierzchni 586 km², granicząc bezpośrednio na swoim obwodzie z innymi powiatami województwa:

- brodnickim od północy;
- golubsko – dobrzyńskim od wschodu;
- lipnowskim od południa;

a od wschodu także z powiatem żuromińskim oraz sierpeckim należącymi do województwa mazowieckiego.

W skład powiatu rypińskiego wchodzi pięć gmin wiejskich, tj. Brzuze, Rogowo, Rypin, Skrwilno i Wąpielsk oraz jedna gmina miejska – Rypin. Powiat z siedzibą w Rypinie liczy łącznie 98 sołectw i 145 miejscowości.

Powierzchnia poszczególnych gmin nie jest bardzo zróżnicowana. Największymi gminami są: Rogowo, Rypin i Skrwilno – każda z nich zajmuje ok. 1/5 całkowitej powierzchni powiatu, natomiast najmniejszą gminą jest gmina miejska Rypin. Krótką ich charakterystykę przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Powierzchnia gmin wchodzących w skład powiatu rypińskiego w 2019 roku

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	POWIERZCHNIA		ODSETEK POWIERZCHNI POWIATU	SOŁECTWA	MIJSCOWOŚCI
	[ha]	[km ²]	[%]	[szt.]	[szt.]
BRZUZE	8 640	86,40	14,73	17	21
ROGOWO	14 101	141,01	24,04	22	38
RYPIN (MIASTO)	1 096	109,60	1,87	-	1
RYPIN	13 208	132,08	22,52	24	30
SKRWILNO	12 281	122,81	20,94	19	35
WĄPIELSK	9 321	93,21	15,9	16	20
POWIAT RYPIŃSKI	58 647	586,47	100	98	145

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 2020

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Jerzego Kondrackiego powiat rypiński leży w granicach makroregionu Pojezierze Chełmińsko – Dobrzyńskie (315.1), który dzieli się na terenie omawianej jednostki administracyjnej na trzy mezoregiony:

- Dolinę Drwęcy (315.13), zajmujący skrajny, północno-zachodni kraniec powiatu (gmina Wąpielsk);
- Pojezierze Dobrzyńskie (315.14) w centralnej części powiatu (gminy: Wąpielsk, Brzuze, Rypin, Miasto Rypin oraz Rogowo);
- Równinę Urszulewską (315.16) wcinający się we wschodnią i południową część powiatu – gminy Skrwilno i Rogowo, nieznaczna część gminy Rypin.

2.2. KLIMAT

Klimat w powiecie rypińskim, zgodnie z klasyfikacją Köppena-Geigera, jest klimatem wilgotnym z łagodnym latem i całorocznymi opadami. Według danych dla miasta Rypin, średnia roczna temperatura wynosi 7,6 °C, natomiast średnia roczna ilość opadów to 562 mm. Najmniejsza ilość opadów występuje w lutym (25 mm), największa zaś w czerwcu (74 mm). Amplituda opadów osiąga 49mm. Średnia temperatura najwyższa jest w lipcu, gdzie wynosi 18,3 °C, z kolei najniższa występuje w styczniu i osiąga -4,6°C. Amplituda temperatur wynosi 22,9°C.

2.3. GOSPODAROWANIE WODAMI

2.3.1. WODY POWIERZCHNIOWE

Sieć hydrograficzna powiatu jest bardzo bogata, tworzą ją liczne ciek wodne. Główną rzeką płynącą przez obszar powiatu rypińskiego jest lewobrzeżny dopływ Drwęcy – Rypienica. Przepływa ona przez centralny obszar gminy Rypin oraz miasta Rypin i zasilana jest głównie szeregiem małych dopływów i wodami podziemnymi. Źródło rzeki znajduje się w okolicy wsi Wólka w gminie Skrwilno. Jej długość to ok. 36 km, a powierzchnia zlewni wynosi ok. 338 km². Drwęca natomiast stanowi naturalną północną granicę między powiatem rypińskim a powiatami brodnickim i golubsko-dobrzyńskim. W południowo-wschodniej części gminy główną rzeką jest Skrwa – prawy dopływ Wisły. Pozostałe ciek to m.in. Ruziec, Gozdawnica, Okalewka i Konopatka.

Na terenie powiatu rypińskiego występują jeziora polodowcowe o powierzchni ponad 1 ha: typu rynnowego (15 szt.) oraz typu morenowego (9 szt.). Największym z jezior rynnowych w powiecie rypińskim jest, położone na granicy powiatu rypińskiego i sierpeckiego, jezioro Urszulewskie. Jego powierzchnia wynosi 308,1 ha, a głębokość sięga 6,2 m. Większe jeziora znajdują się także w gminie Brzuze (Ostrowickie, Żalskie, Kleszczyn), Wąpielsk i Rypin (Długie), Skrwilno (Skrwilno, Urszulewskie), a przy południowej granicy gminy Rogowo (poza powiatem) jeziora Sarnowskie i Likieckie.

2.3.2. WODY PODZIEMNE

Ze względu na ochronę największych zasobów wód podziemnych wyznaczone zostały Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) gromadzące strategiczne zasoby kraju. Na południowo-wschodnią część powiatu rypińskiego nachodzi nieudokumentowany Główny Zbiornik Wód Podziemnych: Subniecka Warszawska o nr 215. Jest to największa subniecka na terenie kraju, obejmująca 51 000 km², o zasobach dyspozycyjnych wynoszących ok. 0,43km³/rok i porowym typie ośrodka. Zbiornik ten ciągle nie został udokumentowany i wymaga szerokiego zakresu prac badawczych, ze względu na jego wielkość, jak i głębokie zaleganie oraz słabe rozpoznanie. Wyznaczone GZWP służą przede wszystkim racjonalnemu gospodarowaniu wodami podziemnymi w oparciu o bilans wodno-gospodarczy, który pozwala na utrzymanie równowagi pomiędzy poborem wód podziemnych, a zasobami dyspozycyjnymi oraz wskazaniu obszarów, które powinny zostać poddane ochronie ze względu na możliwość degradacji jakości wód podziemnych o najwyższych wartościach użytkowych. Zachwianie równowagi bilansu może doprowadzić do nadmiernego użytkowania zasobów wód podziemnych.

W powiecie rypińskim występują dwa podstawowe poziomy wód podziemnych: paleogeńsko-neogeński (dawny trzeciorzęd) oraz czwartorzędowe. Największe zasoby wód podziemnych związane są z utworami wodonośnymi piętra czwartorzędowego, którego wody stanowią podstawowe źródło zaopatrzenia ludności. Wśród wód podziemnych najpowszechniejszymi są:

- wody gruntowe – występujące najpłycej, oddzielone od powierzchni ziemi strefą aeracji, będącą przepuszczalną strefą nad zwierciadłem wody. Ich zasilanie odbywa się przez opady atmosferyczne;
- wody wgłębne – występujące w warstwach wodonośnych, pokrytych utworami słabo przepuszczalnymi, co zwiększa odporność na zanieczyszczenia;
- wody głębinowe – są wodami izolowanymi od powierzchni ziemi większymi kompleksami utworów nieprzepuszczalnych.

2.4. GLEBY I ZASOBY MINERALNE

Obszar powiatu rypińskiego cechuje się wysokimi walorami przyrodniczymi i predyspozycjami do rozwoju funkcji rolniczej, jednakże predyspozycje poszczególnych gmin różnią się między sobą. Najmniej korzystne warunki do produkcji rolnej występują w gminie Rogowo. Większość gleb, to gleby słabej jakości. Najlepsze warunki dla rozwoju rolnictwa występują w gminach Brzuze i Wąpielsk.

Opracowany w Instytucie Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, umożliwia ilościową wycenę jakości obszarów użytkowanych rolniczo dla dowolnych

jednostek przestrzennych. W waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej szczególnie znacznie mają warunki glebowe. Mniejszą składową stanowią czynniki klimatyczne, warunki wodne i rzeźba terenu. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej powiatu rypińskiego rozkłada się następująco:

- warunki średnio korzystne: gmina Wąpielsk, Brzuze, miasto Rypin;
- warunki mało korzystne: gmina Rypin;
- warunki niekorzystne: gmina Rogowo;
- warunki bardzo niekorzystne: gmina Skrwilno.

W kwestii kompleksów glebowo-rolniczych w każdej z gmin dominuje kompleks żytni z nieznacznym udziałem kompleksu zbożowo-pastewnego i pszennego. Kompleks pszenno-glebowy wyróżnia się dość znacznie w gminie Wąpielsk i Brzuze, w pozostałych zaś albo nie występuje (Skrwilno, miasto Rypin), albo jego odsetek jest niewielki.

Na terenie powiatu rypińskiego występują czwartorzędowe złoża kruszyw naturalnych - piasku oraz piasku ze żwirem.

2.5. ZASOBY PRZYRODNICZE

Obszar powiatu rypińskiego nie stanowi wyodrębnionej i samodzielnej jednostki przyrodniczej, ale funkcjonuje dzięki licznym powiązaniom z otaczającymi go elementami przyrodniczymi tworząc spójny system. Na system ten składają się obszary węzłowe powiązane ze sobą oraz z regionalnym systemem przyrodniczym, za pomocą korytarzy ekologicznych. Są to: korytarz ekologiczny Dolina Drwęcy – Dolina Dolnej Wisły Zachodni (KPnC-13E) oraz korytarz ekologiczny Dolina Drwęcy – Dolina Dolnej Wisły Wschodni (GKPnC-13A). Korytarze ekologiczne na terenie całego kraju zostały wyznaczone przez Instytut Biologii Ssaków PAN w Białowieży. Stanowią one połączenie obszarów chronionych, np. obszarów chronionego krajobrazu i obszarów naturalnych.

Szata roślinna na terenie powiatu rypińskiego ma bardzo zróżnicowaną wartość przyrodniczą i krajobrazową. Najcenniejszymi przyrodniczo terenami są dolina Drwęcy i obszary chronionego krajobrazu wraz z rzeźbą polodowcową występujące na granicy powiatu (gmina Wąpielsk i Skrwilno). Na północy i na południu powiatu występują ponadto rozległe kompleksy leśne z przeważającym udziałem sosny. Na obszarze doliny Drwęcy znajduje się wiele siedlisk wymienionych w załączniku 2 Dyrektywy Siedliskowej, takich jak torfowiska wysokie, zalewane muliste brzegi rzek czy ziołorośla nadrzeczne.

Wskaźnik lesistości to wyrażony w procentach stosunek powierzchni porośniętej lasami do powierzchni całkowitej danego obszaru. Poziom lesistości w Polsce w 2019 roku wynosił 29,6%, natomiast powiat rypiński charakteryzuje się lesistością na poziomie 20%. Jest to wartość niższa od poziomu lesistości w województwie kujawsko-pomorskim (23,5%).

Na terenie powiatu rypińskiego występuje wiele obszarów chronionych, w tym: trzy rezerваты przyrody (ich charakterystykę przedstawiono niżej w tabeli), trzy obszary chronionego krajobrazu oraz obszar siedliskowy Natura 2000. Zlokalizowane są również liczne użytki ekologiczne i pomniki przyrody, których charakterystykę zestawiono poniżej.

Tabela 2. Rezerwy przyrody w powiecie rypińskim

L.P.	NAZWA	DATA UTWORZENIA	LOKALIZACJA	POWIERZCHNIA	TYP REZERWATU	PRZEDMIOT OCHRONY
				[ha]		
1.	Tomkowo	1965	Gmina Wąpielsk	15,85	fitocenotyczny	Utrzymanie mozaiki żyznych, leśnych zbiorowisk roślinnych wraz z zachodzącymi w nich procesami ekologicznymi
2.	Okalewo	1965	Gmina Skrwilno	5,28	fitocenotyczny	Zachowanie boru mieszanego wilgotnego świerkowo-dębowego <i>Quercus Piceetum</i> poza granicą zasięgu
3.	Rzeka Drwęca	1961	powiaty: olsztyński, toruński, brodnicki, nowomiejski, Toruń, iławski, ostródzki, golubsko-dobrzyński, rypiński	1116,87*	faunistyczny	Środowisko wodne i ryby w nim bytujące, a w szczególności ochrona środowiska życia pstrąga, łososia, troci i certy

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, <http://crfop.gdos.gov.pl/>

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU DOLINA DRWĘCY

Obszar ten został utworzony rozporządzeniem Wojewody Toruńskiego w roku 1992 i zajmuje łącznie 55 052,63 ha na terenie sześciu powiatów, w tym na terenie powiatu rypińskiego zaledwie 3 600,88 ha. Obecnie dla tego obszaru obowiązuje uchwała Nr XXXVIII/656/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 listopada 2017 r. w sprawie *Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy* (Dz. U. z 2017 r. poz. 4982). Trzon obszaru stanowi dolina środkowej i dolnej Drwęcy na długości ok 85 km między granicą z województwami na północ od Brodnicy, aż po ujście Drwęcy do Wisły w rejonie wsi Złotoria. Teren ten jest w znacznej części pokryty lasami (lesistość wynosi aż 36,7%), przebiegają przez niego liczne drogi o znaczeniu krajowym i wojewódzkim, a także linie kolejowe jednotorowe. Dolina Drwęcy jest największym Obszarem Chronionego Krajobrazu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU ŹRÓDŁA SKRWY

Obszar Chronionego Krajobrazu Źródła Skrwy znajduje się w całości na terenie powiatu rypińskiego w obrębie Sandru Skrwy (gmina Skrwilno i Rogowo). Obszar ten powstał w 1983 roku, a jego funkcjonowanie reguluje obecnie Uchwała Nr X/244/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 sierpnia 2015 r. w sprawie *Obszaru Chronionego Krajobrazu Źródła Skrwy* (Kujaw. z 2015 r. poz. 2565; zm.: Kujaw. z 2018 r. poz. 2960). OChK Źródła Skrwy zajmuje łączną powierzchnię 3 951,52 ha. Obszar ten został ustanowiony w roku 1983. Głównym elementem hydrograficznym obszaru jest jezioro Urszulewskie o powierzchni 239,1 ha, a uzupełnienie sieci wodnej stanowią jezioro Skrwilno, rzeka Skrwa oraz bogaty system drobnych cieków oraz oczek wodnych. Obszar cechuje bardzo duża lesistość, wynosząca ok 70%. Ponadto ważny ekologicznie i znaczący terytorialnie element stanowią kompleksy łąk i bagien.

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU DRUMLINY ZBÓJEŃSKIE

Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie został utworzony w roku 1983 i zajmuje 7 305,19 ha w granicach trzech powiatów: lipnowskiego, golubsko-dobrzyńskiego, rypińskiego. W powiecie rypińskim stanowi jedynie niewielki fragment w gminie Brzuze (niecałe 100 ha). Rzeźba terenu obszaru jest bardzo urozmaicona, co wiąże się z występowaniem unikalnych form polodowcowych, jakimi są drumliny. Są to zespoły wzgórz (ciągów bochenkowatych pagórków) o różnym kierunku przebiegu, zgodnym z kierunkiem ruchu lodowca. Sieć hydrograficzną tworzą jeziora Wojnowskie, Sitno i Zbójeńskie, a także system drobnych rowów, cieków i oczek wodnych. Szata roślinna jest stosunkowo uboga, a lasy stanowią jedynie 1,6% całego obszaru. Aktem prawnym regulującym jego funkcjonowanie jest Uchwała Nr XXV/371/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie *Obszaru Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie* (Kujaw. z 2020 r. poz. 4659).

OBSZAR NATURA 2000 DOLINA DRWĘCY (PLH280001)

Obszar Natura 2000 Dolina Drwęcy obejmuje obszar 12 561,56 ha na terenie województw kujawsko-pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Do głównych form rzeźby terenu obszaru należą m.in. moreny czołowe,

moreny denne oraz głęboko wcięte rynny subglacjalne. Wysokość stromych zboczy rynien subglacjalnych przekracza w wielu miejscach 50 m. Rynny te są wykorzystywane przez dopływy Drwęcy (m.in. Ruziec, Rypieniec, Wel), często też występują w nich jeziora. Duże nachylenia terenu stwarzają zagrożenia wynikające z silnej erozji. Licznie występują także inne formy charakterystyczne dla obszarów młodoglacjalnych, w tym m.in. drumliny. Dolina Drwęcy jest obszarem o bardzo dużym potencjale ekologicznym, stanowiącym korytarz ekologiczny o znaczeniu zarówno regionalnym jak i krajowym.

Rzeka Drwęca z uwagi na swój charakter stanowi korytarz ekologiczny, wykorzystywany w szczególności przez gatunki ryb i minogów. Dolina tej rzeki stanowi ponadto korytarz migracji zwierząt, w tym ptaków (w szczególności gatunków będących przedmiotami ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków Bagienna Dolina Drwęcy PLB040002). Obszar Natura 2000 Dolina Drwęcy znajduje się również w granicach korytarza ekologicznego o znaczeniu ponadlokalnym (wyznaczonych przez Zakład Badań Ssaków PAN), wykorzystywanych przez duże ssaki. Należy ją traktować jako ekosystem przyrodniczy o znaczeniu ponadregionalnym. Dolina Drwęcy stanowi cenny zasób zróżnicowanych siedlisk dla gatunków zwierząt rzadkich i poddanych ochronie związanych ze środowiskiem wodnym - występuje tu 27 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym 8 gatunków ryb. Spośród podanych 27 gatunków zwierząt 11 to ptaki objęte artykułem 4 Dyrektywy 79/409/EWG oraz wymienione w Załączniku II Dyrektywy 92/43/EWG - ich liczba jest niepełna i podana w oparciu o obserwacje poczynione podczas innych badań terenowych. Na obszarze Doliny Drwęcy występują takie gatunki zwierząt jak: zimorodek zwyczajny (*Alcedo atthis*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), zatoczek łamliwy (*Anisus vorticulus*), orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), boleń pospolity (*Aspius aspius*), kumak nizinny (*Bombina bombina*), bóbr zwyczajny (*Castor fiber*), bocian biały (*Ciconia ciconia*), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), koza pospolita (*Cobitis taenia*), głowacz białopłetwy (*Cottus gobio*), łabędź niemy (*Cygnus olor*), łyska zwyczajna (*Fulica atra*), żuraw zwyczajny (*Grus grus*), minóg rzeczny (*Lampetra fluviatilis*), gąsiorek (*Lanius collurio*), wydra zwyczajna (*Lutra lutra*), nurogęś (*Mergus merganser*), piskorz (*Misgurnus fossilis*), kormoran zwyczajny (*Phalacrocorax carbo sinensis*), różanka pospolita (*Rhodeus sericeus amarus*), łosoś szlachetny (*Salmo salar*), traszka grzebieniata (*Triturus cristatus*), poczwarówka zwężona (*Vertigo angustior*) i poczwarówka jajowata (*Vertigo moulinsian*), a także gatunek roślin starodub łąkowy (*Angelica palustris*).

Działania ochronne na terenie tego obszaru Natura 2000 ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania określa zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 (Warmi. z 2014 r. poz. 1485; zm.: Warmi. z 2016 r. poz. 273)

W ramach ww. planu zadań ochronnych zidentyfikowano istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, a także ich siedlisk będącymi przedmiotami ochrony.

Istniejące zagrożenia mogące wpłynąć na stan siedlisk przyrodniczych oceniono dla każdego siedliska i/lub gatunku osobno w kategorii zagrożeń istniejących i potencjalnych.

Zagrożenia istniejące dotyczą w głównej mierze gatunków, takich jak: bóbr europejski (uszczuplanie bazy żerowej, zanieczyszczenie hałasem, występowaniem gatunków obcych inwazyjnych), wydra (kłusownictwo, trucie, gatunki obce inwazyjne), minóg rzeczny (kłusownictwo, bariery dla migracji), łosoś atlantycki (kłusownictwo, niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak, bariery w migracji), i innych ryb (piskorz, koza, boleń, głowacz białopłetwy, różanka itp.).

Wśród zagrożeń potencjalnych można wymienić:

- intensywną gospodarkę rolną i intensyfikację nawożenia pól uprawnych w bezpośrednim sąsiedztwie starorzeczy, co może wpłynąć na jakość ich wód, eutrofizację, wypływanie, zarastanie i zanik siedliska; Ponadto zabiegi melioracyjne ukierunkowane na odwodnienie starorzeczy mogą doprowadzić do ich całkowitego zniszczenia;
- zmiany stosunków wodnych - zmiany poziomu wód gruntowych, zmiany spływu wód powierzchniowych mające znaczenie dla naturalnych, dystroficznych zbiorników wodnych;

- zmianę sposobu użytkowania łąk z kośnego na pastwiskowy lub całkowite zaniechanie użytkowania kośnego, nadmierne użyźnienie poprzez nawożenie lub zalesienie łąk mogące skutkować zanikiem siedlisk świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie;
- prowadzenie gospodarki leśnej nieuwzględniającej wrażliwości siedliska torfowiska przejściowe i trzęsawiska, która to może zmienić warunki spływu wód powierzchniowych;
- możliwe obniżenie poziomu wód gruntowych i przesuszenie siedliska borów i lasów bagiennych;
- usuwanie martwych i umierających drzew mogące powodować zubażanie różnorodności biologicznej siedliska grądów środkowoeuropejskich i grądów subatlantyckich.

Do celów zadań ochronnych siedlisk należy głównie poprawa stanu siedliska w kierunku stanu właściwego, utrzymanie niepogorszonego stanu siedliska oraz uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony oraz podjęcie stosownych działań w oparciu o nowe dane. Celem zadań ochronnych w przypadku gatunków roślin i zwierząt jest utrzymanie populacji gatunku w stanie właściwym i poprawa ciągłości migracji poprzez utrzymanie drożności rzeki Drwęcy.

Do działań ochronnych Obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy wlicza się m.in.:

- usuwanie gatunków zniekształcających siedlisko przyrodnicze;
- wdrożenie rozwiązań zapewniających udroźnienie rzeki w zakresie migracji w szczególności na istniejących przegrodach na Drwęcy;
- kontynuacja prowadzonych zarybień;
- usuwanie pojedynczych drzew i krzewów powodujących wzrost zacienienia niektórych siedlisk (poczwarówki jajowatej, zatoczka łamliwego);
- zaniechanie rębni zupełnych w pobliżu siedliska i wyłącznie płatów siedliska naturalnych dystroficznych zbiorników wodnych oraz torfowisk przejściowych i trzęsawisk z zalesień i pod budowę zbiorników retencyjnych;
- regulacja ruchu turystycznego (turystyki kajakowej) na rzece Drwęcy;
- ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych.

Należy mieć na uwadze, iż obszar Natura 2000 Dolina Drwęcy jest rozległym obszarem chronionym i w granicach powiatu rypińskiego występuje tylko jego fragment. W związku z tym nie występują na jego terenie wszystkie siedliska i gatunki objęte ochroną, a przede wszystkim wszystkie zagrożenia; nie mają zastosowania również wszystkie cele ochrony.

Tabela 3. Użytki ekologiczne w powiecie rypińskim

L.P.	DATA UTWORZENIA	RODZAJ	POWIERZCHNIA [ha]	LOKALIZACJA	OPIS WARTOŚCI PRZYRODNICZEJ
1.	1996	bagno	2,46	Gmina Wąpielsk	Bagno porośnięte dębem, olchą
2.	1996	bagno	1,18	Gmina Wąpielsk	Bagno porośnięte roślinnością szuwarową i zaroślową
3.	1996	bagno	3,73	Gmina Wąpielsk	
4.	1996	bagno	1,03	Gmina Wąpielsk	
5.	1996	bagno	1,51	Gmina Wąpielsk	Torfowisko porośnięte roślinnością szuwarową i zaroślową
6.	1996	bagno	0,68	Gmina Wąpielsk	Torfowisko porośnięte roślinnością szuwarową
7.	1996	bagno	0,26	Gmina Wąpielsk	Zagłębienie porośnięte roślinnością szuwarową
8.	2004	torfowisko	0,84	Gmina Wąpielsk	

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody (<http://crfop.gdos.gov.pl/>)

Tabela 4. Pomniki przyrody w powiecie rypińskim

JEDNOSTKA ADMINISTRACYJNA	ILOŚĆ POMNIKÓW PRZYRODY [szt.]				
	POJEDYNCZE DRZEWA	GRUPY DRZEW	GŁAZY NARZUTOWE	TWÓR PRZYRODY	OGÓŁEM
RYPIN	2	1	0	0	3
MIASTO RYPIN	8	0	0	0	8
BRZUZE	1	2	1	0	4
ROGOWO	2	0	0	0	2
SKRWILNO	6	1	0	0	7
WĄPIELSK	3	3	0	0	6
POWIAT RYPIŃSKI	22	7	1	0	30

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody (<http://crfop.gdos.gov.pl/>)

3. OCENA REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH CELÓW I ZADAŃ OKREŚLONYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU RYPIŃSKIEGO

Program Ochrony Środowiska wyznacza kierunki działań mających na celu poprawę stanu środowiska i ograniczenie negatywnego oddziaływania działalności człowieka.

Podstawowe ogólne wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko określające efektywność działań proekologicznych to:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, poprawa jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących na terenie Polski;
- poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy tj. metale ciężkie, trwałe zanieczyszczenia organiczne, substancje zakwaszające, pyły i lotne związki organiczne);
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim hałasu komunikacyjnego;
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych;
- ograniczenie degradacji gleb, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury;
- wzrost lesistości, rozszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych oraz wzrost zapasu i przyrost masy drzewnej, a także wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów;
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.

W warstwie społeczno-administracyjnej następujące wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa opisują jakość zarządzania środowiskiem:

- kompletność regulacji prawnych i tempo ich harmonizacji z prawem wspólnotowym i prawem międzynarodowym;
- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli;
- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych;
- opracowanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

3.1. UPOWSZECHNIANIE INFORMACJI O STANIE ŚRODOWISKA I REALIZACJI PROGRAMU

Duże znaczenie dla możliwości upowszechniania informacji o stanie środowiska i realizacji Programu ma powszechny dostęp do informacji o środowisku i procedury udziału społeczeństwa w zarządzaniu środowiskiem, określone w ustawie z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 283 z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 z późn. zm.).

Obecnie informacja ekologiczna w Polsce dostępna jest poprzez:

- publikacje Głównego Urzędu Statystycznego;
- publikacje Ministerstwa Środowiska;

- publikacje służb państwowych: Inspekcję Ochrony Środowiska, Państwowy Zakład Higieny, Państwową Inspekcję Sanitarną;
- programy i plany strategiczne oraz inne opracowania jednostek samorządu terytorialnego;
- prasę popularnonaukową o tematyce ekologicznej;
- programy telewizyjne i radiowe;
- publikacje o charakterze edukacyjnym i popularyzatorskim jednostek naukowo-badawczych;
- publikacje opracowane przez organizacje pozarządowe;
- targi i giełdy ekologiczne;
- akcje i kampanie edukacyjne i promocyjne, konkursy w szkołach;
- internet;
- prasę lokalną.

3.2. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

O jakości powietrza decyduje wielkość i przestrzenny rozkład emisji ze wszystkich źródeł z uwzględnieniem przepływów transgranicznych i przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze. Całe województwo kujawsko-pomorskie, w tym i powiat rypiński, objęte jest monitoringiem powietrza prowadzonym przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Powiat rypiński podlega pod strefę kujawsko-pomorską

Na mocy ustawy Prawo ochrony środowiska wykonuje się roczną ocenę jakości powietrza, w której uwzględnia się dwie grupy kryteriów:

- ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi;
- ustanowionych ze względu na ochronę roślin.

W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref:

- dla substancji, dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:
 - klasa A - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych;
 - klasa A1 - oznaczenie strefy pod kątem pyłu zawieszonego PM_{2,5}, w przypadku osiągnięcia poziomu określonego dla fazy II tj. 20 µg/m³;
 - klasa C - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe;
 - klasa C1 - oznaczenie strefy pod kątem pyłu zawieszonego PM_{2,5}, w przypadku braku osiągnięcia poziomu określonego dla fazy II tj. 20 µg/m³;
- dla substancji, dla których określone są poziomy celu długoterminowego:
 - klasa D1 - stężenia ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego;
 - klasa D2 - stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.

W przypadku ozonu wyznaczono poziom celu długoterminowego, który oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie – z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków – w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

Klasyfikacja wiąże się z określonymi wymogami, co do działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione określone kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeśli spełnia ona przyjęte standardy). Podstawę zaliczenia strefy do określonej klasy stanowią wyniki oceny uzyskane na obszarze o najwyższych poziomach stężeń danego zanieczyszczenia w strefie.

Stacje pomiarowe w granicach strefy kujawsko-pomorskiej zlokalizowane są w następujących miejscowościach:

- Grudziądz, ul. Sienkiewicza (2018, 2019)
- Grudziądz, ul. Piłsudskiego (2018, 2019)
- Brodnica, ul. Kochanowskiego (2018, 2019)
- Koniczynka (2018, 2019)
- Ciechocinek (2018, 2019)
- Nakło, ul. P. Skargi (2018, 2019)
- Zielonka (2018, 2019)
- Inowrocław, ul. Solankowa (2018, 2019)
- Wieniec Zdrój (2018, 2019)
- Wieniec Zdrój – airpointer mobilny (2019)
- Mogilno, ul. Kościuszki (2019)

Żadna stacja pomiarowa nie znajduje się na terenie powiatu rypińskiego.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej, w oparciu o kryteria dla zdrowia ludzi, w roku bazowym (2016) oraz w okresie, którego dotyczy raport.

Tabela 5. Klasyfikacja strefy kujawsko-pomorskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
		SO ₂	CO	NO ₂	BaP	C ₆ H ₆	Pb	As	Ni	Cd	PM10	PM2,5	O ₃
Strefa kujawsko-pomorska	2016	A	A	A	C	A	A	A	A	A	C	A	A
												C1	D2
	2018	A	A	A	C	A	A	A	A	A	C	A	A
												C1	D2
	2019	A	A	A	C	A	A	A	A	A	C	A	A
												C1	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim 2016, 2018, 2019, GIOŚ

W 2018 roku przekroczona została wartość poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu, a także wartość dopuszczalna dla pyłu PM10, co skutkowało zaliczeniem strefy do klasy C pod względem tych parametrów. Strefa otrzymała także klasę C1 dla pyłu PM2,5 ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla II fazy. Nie osiągnięto poziomu celu długoterminowego dla ozonu, stąd nadanie klasy D2.

W przypadku benzo(a)pirenu wartości poziomu docelowego zostały przekroczone w 7 z 8 stacji pomiarowych na terenie strefy. Jedyną stacją, która odnotowała odpowiedni poziom, była stacja w Zielonce w Borach Tucholskich. Warto zaznaczyć, że w rocznym przebiegu stężeń benzo(a)pirenu najwyższe wartości występują w sezonie grzewczym. Roczne przebiegi stężeń benzo(a)pirenu i temperatury powietrza wykazują dużą zależność - najwyższe stężenia notowane są w najzimniejszych miesiącach. Wartość dopuszczalna pyłu PM10 została przekroczona jedynie w przypadku stężeń 24-godzinnych na 6 stacjach pomiarowych. Nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu dla stężeń rocznych.

W 2019 roku strefa otrzymała klasę C dla zawartości pyłu PM10 i benzo(a)pirenu w powietrzu. Podobnie jak w poprzednim roku nadano klasę C1 za przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla II fazy dla pyłu PM2,5 oraz klasę D2 dla ozonu, za nieosiągnięcie celu długoterminowego.

Wartość dopuszczalna pyłu PM10 została przekroczona jedynie w przypadku stężeń 24-godzinnych na stacji w Nakle. W tym roku również nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu dla stężeń rocznych. Zawartość benzo(a)pirenu przekroczyła docelową wartość w 4 stacjach pomiarowych.

Powyższe dane wskazują, iż stan jakości powietrza na terenie powiatu rypińskiego na przestrzeni lat był podobny. Mając jednak na uwadze, iż nadanie strefie klasy C stanowi o przekroczeniu danej wartości w przynajmniej jednym miejscu, należy zwrócić uwagę na fakt, iż w 2019 roku mniej stacji odnotowało przekroczenia poziomów docelowych dla benzo(a)pirenu niż w roku 2018.

Dla stref w klasie D2 nie jest wymagane opracowanie programu ochrony powietrza. Działania wymagane w tym przypadku to ograniczenie emisji lotnych związków organicznych, jako prekursorów ozonu, które to działania powinny być ujęte w wojewódzkich programach ochrony środowiska. Zaklasyfikowanie strefy kujawsko-pomorskiej do klasy C skutkuje koniecznością sporządzenia programów ochrony powietrza, jeśli wcześniej nie powstały. W przypadku, gdy takie programy już uchwalono, a standardy jakości powietrza nadal są niezadowolające, konieczna jest aktualizacja programów ochrony powietrza przez zarząd województwa w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza. Obecnie dla strefy kujawsko-pomorskiej zostały opracowane następujące dokumenty:

- *Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej* uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą nr XXIII/340/20 z dnia 22 czerwca 2020 roku (Kujaw. z 2020 r. poz. 3479);

- *Program ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomu docelowego i dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM2,5* uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr XXXVII/622/17 z dnia 23 października 2017 roku (Kujaw. z 2017 r. poz. 4098);

- *Program ochrony powietrza dla 4 stref województwa kujawsko-pomorskiego ze względu na przekroczenia wartości docelowych benzo(a)pirenu* uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr XIX/349/16 z dnia 25 kwietnia 2016 roku (Kujaw. z 2016 r. poz. 1536; zm.: Kujaw. z 2020 r. poz. 3280, poz. 3281, poz. 3282 i poz. 3479);

- *Plan działań krótkoterminowych dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na ryzyko przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 w powietrzu* uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr XXVIII/493/16 z dnia 19 grudnia 2016 roku (Kujaw. z 2017 r. poz. 67);

- *Plan działań krótkoterminowych dla 4 stref województwa kujawsko-pomorskiego (aglomeracja bydgoska, miasto Toruń, miasto Włocławek, strefa kujawsko-pomorska) ze względu na ryzyko wystąpienia przekroczenia wartości docelowych benzo(a)pirenu w powietrzu.*

Warto zauważyć, że głównym źródłem emisji benzo(a)pirenu oraz pyłu zawieszonego PM10 jest niepełne spalanie paliw stałych (drewna, węgla, koksu) i odpadów w piecach dla celów grzewczych. Często niezadowolający jest również stan techniczny kotłów w których odbywa się spalanie paliw. Wspomniane czynniki przy warunkach atmosferycznych niekorzystnych dla rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń, decydują o występowaniu przekroczeń poziomu docelowego. W okresie letnim zazwyczaj nie odnotowuje się przekroczeń dopuszczalnego poziomu zawartości pyłu PM10 w powietrzu.

W oparciu o kryteria wyznaczone dla ochrony roślin przeprowadzono ocenę stanu powietrza dla dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz ozonu. Zarówno w roku 2016, jak i w latach 2018, 2019 dla wszystkich zanieczyszczeń nadano strefie klasę A. Pod względem osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu we wszystkich rozpatrywanych latach nadano strefie klasę D2.

Tabela 6. Klasyfikacja strefy z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			
		SO ₂	NO _x	O ₃	
Strefa kujawsko-pomorska	2016	A	A	A	D2
	2018	A	A	A	D2
	2019	A	A	A	D2

Źródło: Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim 2016, 2018, 2019, GIOŚ

Na terenie powiatu rypińskiego zauważa się wyraźny rozwój sieci gazowej. W 2018 roku z sieci korzystało 0,1% ludności powiatu, w roku 2019 liczba ta wzrosła do 1,1%. Na przestrzeni tych lat można zaobserwować wzrost długości czynnej sieci gazowej (w 2019 roku wzrost o 1 003 m w porównaniu z rokiem 2017) oraz ilości przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (do roku 2019 liczba ta wzrosła o 82 przyłącza w stosunku do 2017 roku). W porównaniu z rokiem 2017, w 2018 roku spadła liczba osób korzystających z sieci gazowej, natomiast w 2019 roku liczba ta gwałtownie wzrosła. Odnotowano również wzrost zużycia gazu przez mieszkańców powiatu.

Tabela 7. Sieć gazowa w powiecie rypińskim w latach 2017-2019

Rok	Długość czynnej sieci [m]	Przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych [szt.]	Ludność korzystająca z sieci gazowej	Zużycie gazu ogółem [MWh]	Zużycie gazu na jednego korzystającego [kWh]	Kotłownie [szt.]
2017	38 960	68	76	59,2	778,9	20
2018	39 257	105	43	119,5	2 779,1	29
2019	39 963	150	463	2 243,3	4 845,1	32

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 2020

W okresie sprawozdawczym na terenie powiatu rypińskiego zrealizowano m.in. niżej wymienione przedsięwzięcia, mające na celu ochronę powietrza.

Tabela 8. Przedsięwzięcia z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019.

Lp.	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Koszty realizacji [zł]		Źródła finansowania
			2018	2019	
1.	Realizacja działań naprawczych wyznaczonych w POP i PDK dla strefy kujawsko-pomorskiej w zakresie pyłu PM10, PM2,5 i benzo(a)pirenu – wydawanie decyzji ws. wprowadzania gazów i pyłów do powietrza, przyjmowanie zgłoszeń instalacji, dla których nie jest wymagane pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza	Starostwo Powiatowe w Rypinie	Brak danych	Brak danych	Koszty własne wnioskodawców
2.	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego	Gmina Skrwilno	-	26 691,62	Środki własne
3.	Zwiększenie efektywności energetycznej budynku użyteczności publicznej w gminie Skrwilno, poprzez termomodernizację budynku Szkoły Podstawowej w Skrwilnie		1 222 620,00	-	Środki własne
4.	Zwiększenie efektywności energetycznej budynku użyteczności publicznej w gminie Skrwilno, poprzez termomodernizację budynku Gminnego Przedszkola w Skrwilnie		674 901,00	-	Środki własne, RPO
5.	Termomodernizacja budynków, których właścicielem jest gmina Wąpielsk (II etap)		1 112 699,27	-	Środki własne, RPO
6.	Dostawa i montaż instalacji fotowoltaicznych oraz zestawu solarnego na terenie gminy	Gmina Wąpielsk	748 078,41	-	Środki własne, RPO
7.	Zakup kotła c.o. do kotłowni w budynku urzędu gminy	Gmina Rogowo	33 210,00	-	Środki własne
8.	Zakup pieca na ekogroszek do Szkoły Podstawowej w Nadrożu		-	34 489,20	Środki własne
9.	Zakup materiałów do modernizacji Szkoły Podstawowej w Nadrożu		-	21 942,50	Środki własne
10.	Wykonanie centralnego ogrzewania świetlicy w Lasotach		-	20 859,85	Fundusz Sołecki
11.	Ograniczenie niskiej emisji poprzez wymianę źródeł ciepła zasilanych paliwami stałymi w budynkach i lokalach mieszkalnych na terenie gminy Rypin	Gmina Rypin	79 225,10	48 300,00	WFOŚiGW, środki własne
12.	Poprawa efektywności energetycznej budynku Pałacu w Sadłowie		1 286 000,00	-	RPO
13.	Dofinansowanie wymiany źródeł ciepła oraz likwidacja kotłów węglowych	Miasto Rypin	107 000	111 500	2018: środki własne, dofinansowanie WFOŚiGW 2019: Środki własne

14.	Termomodernizacja budynków miejskich	304 329,58	170 480,58	2018: środki własne 2019: środki własne, dofinansowanie z WSOŚiGW
15.	Dofinansowanie unieszkodliwienia wyrobów azbestowych.	12 747,48	12 222,99	Środki własne, dofinansowanie WFOŚiGW
16.	Przyłączenie budynków mieszkalnych i usługowych do miejskiej sieci ciepłowniczej	38 545,9	85 350,95	2018: środki własne inwestorów 2019: środki własne Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej
17.	Zawarcie porozumienia z PGNiG w sprawie uruchomienia punktu informacyjnego i dofinansowań	Brak danych	-	Brak danych
18.	Realizowanie porozumienia z PGNiG w sprawie uruchomienia punktu informacyjnego i dofinansowań.	-	Brak danych	Brak danych
19.	Podpisanie porozumienia z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu w zakresie wspierania realizacji programu pn. "Czyste Powietrze"	-	Brak danych	Środki własne
20.	Zakup samochodu z napędem hybrydowym, przeznaczonego do przeprowadzania akcji edukacyjnych oraz kontroli palenisk pod kątem spalania odpadów	-	129999,00	środki własne, dofinansowanie WFOŚiGW
21.	Uwzględnianie w mpzp zapisów w zakresie stosowania zieleni izolacyjnej na terenach przeznaczonych pod obiekty produkcyjne, składy, magazyny	-	10 537,06	Środki własne
22.	Kontrole straży miejskiej w zakresie spalania odpadów w paleniskach domowych podejmowane w przypadku zgłoszenia podejrzenia ich spalania	Brak danych	602,70	Środki własne
23.	Budowa odcinka ścieżki rowerowej (ciąg pieszo-rowerowy) w obrębie ul. Koszarowej	-	180 000,00	Brak danych
24.	Montaż czujnika jakości powietrza w ramach kampanii Avivy „Wiem czym oddycham”	0,00	-	-
25.	Termomodernizacja magistratu przy ul. Jana Pawła II	-	283 100,00	Środki własne

Źródło: Starostwo Powiatowe w Rypinie, Urząd Gminy Skrwilno, Urząd Gminy Wąpielsk, Urząd Gminy Rogowo, Gmina Rypin, Urząd Miasta Rypin

3.3. OCHRONA PRZED HAŁASEM

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo ochrony środowiska, hałasem nazywamy dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. . Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku (Dz. U. UE. L. z 2002 r. Nr 189, str. 12 z późn. zm.) pojęcie hałasu traktuje szerzej: hałas w środowisku to niepożądane lub szkodliwe dźwięki powodowane przez działalność człowieka na wolnym powietrzu, w tym hałas emitowany przez środki transportu, ruch drogowy, ruch kolejowy, ruch samolotowy oraz hałas pochodzący z obszarów działalności przemysłowej.

Hałas uważany jest za jeden z czynników zanieczyszczających środowisko. W związku z rozwojem komunikacji, uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją, stanowi on dużą uciążliwość dla człowieka. Może

powodować częściową lub całkowitą utratę słuchu. Ponadto bywa przyczyną nadciśnienia, zaburzeń nerwowych, zaburzeń w układzie kostno-naczyniowym, wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek.

Na podstawie ww. definicji Dyrektywy 2002/49/WE hałas środowiskowy można podzielić wg źródła powstawania na:

- komunikacyjny - generowany przez ruch drogowy, kolejowy i lotniczy;
- przemysłowy - generowany przez zakłady przemysłowe lub poszczególne maszyny i urządzenia zlokalizowane na ich terenie.

Monitoring hałasu ma na celu dostarczenie informacji niezbędnych dla potrzeb ochrony przed hałasem. Zadanie to realizowane jest poprzez instrumenty planowania przestrzennego oraz ochrony środowiska takie jak strategiczne mapy hałasu i programy ochrony przed hałasem, a także rozwiązania techniczne ukierunkowane na źródła lub minimalizujące ich oddziaływanie, np. ekrany akustyczne.

W latach, których dotyczy raport, za ocenę stanu akustycznego odpowiedzialni byli:

- starostowie - dla aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy,
- zarządcy dróg, linii kolejowych, lotnisk, jeśli eksploatacja drogi, linii kolejowej lub lotniska może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach.

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska dla terenów:

- miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, głównych dróg, głównych linii kolejowych, głównych lotnisk - na podstawie strategicznych map hałasu lub wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu L_{AeqD} , L_{AeqN} , L_{DWN} i L_N , z uwzględnieniem w szczególności danych demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu,
- innych niż powyżej - na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu L_{AeqD} , L_{AeqN} , L_{DWN} i L_N lub innych metod oceny poziomu hałasu.

Strategiczne mapy hałasu są sporządzane przez zarządzających głównymi drogami, głównymi liniami kolejowymi lub głównymi lotniskami oraz prezydentów miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, w oparciu o dane dotyczące poprzedniego roku kalendarzowego oraz są niezwłocznie zamieszczane na ich stronach internetowych.

W ramach prowadzonego przez organy Inspektoratu Ochrony Środowiska monitoringu hałasu drogowego w województwie kujawsko-pomorskim, jeden z punktów pomiarowych zlokalizowano na terenie powiatu rypińskiego, w mieście Rypin. W 2014 roku pomiar wykonano na czterech stanowiskach badawczych, natomiast w 2019 roku wyniki uzyskano z pięciu stanowisk badawczych. Stanowiska usytuowane były przy ulicach stanowiących ciąg dróg wojewódzkich:

- nr 534 – ul. Kościuszki i ul. Sienkiewicza,
- nr 560 – ul. Piłsudskiego i ul. Warszawska,
- nr 563 – ul. Mławska.

Na stanowisku pomiarowym przy ul. Sienkiewicza 7 prowadzono pomiary metodą ciągłą z 1 – godzinną rejestracją sygnału. W pozostałych punktach zastosowano metodę bezpośrednich pomiarów hałasu z wykorzystaniem próbkowania lub metodę pomiarów pojedynczych zdarzeń akustycznych.

Z badań wykonanych w 2019 roku wynika, że wartość długookresowego poziomu dźwięku, na badanych stanowiskach, dla doby wahała się w zakresie od 66,1 dB do 72,9 dB, przy natężeniu ruchu pojazdów od 359-689 poj./h z 4-11% udziałem pojazdów ciężkich, a dla pory nocy od 58,0 dB do 64,4 dB, przy natężeniu ruchu od 63-143 poj./h z 9- 14% udziałem transportu ciężkiego. Przeprowadzone pomiary wykazały przekroczenie dopuszczalnego długookresowego poziomu dźwięku dla pory doby na 4 stanowiskach objętych badaniami w zakresie od 1,3 dB do 4,9 dB. W porze nocnej, również w 4 punktach badawczych zarejestrowano przekroczenie w zakresie od 0,4 dB do 5,4 dB. Nie odnotowano naruszenia klimatu akustycznego, zarówno dla pory doby, jak i nocy, jedynie na ul. Mławskiej 31.

Wartości krótkookresowego równoważnego poziomu dźwięku, dla pory dnia (LAeqD) znalazły się w przedziale od 63,9 dB do 70,0 dB oraz dla pory nocy (LAeqN) w zakresie od 58,0 dB do 64,4 dB. Wyniki pomiarów, nie wykazały przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku w porze dziennej, jedynie na stanowisku badawczym przy ul. Mławskiej 31, natomiast w pozostałych punktach przekroczenia w tym okresie osiągają wartości w zakresie od 3,4 dB (ul. Kościuszki 29) do 5,0 dB (ul. Sienkiewicza 7). W porze nocnej odnotowano przekroczenia na wszystkich stanowiskach badawczych w zakresie od 2,0 dB (ul. Mławska 31) do 8,4 dB (ul. Sienkiewicza 7).

Porównując aktualne wyniki badań z pomiarami wykonanymi w poprzednich latach można stwierdzić, że rejestrowane obecnie poziomy dźwięku od lat oscylują wokół zbliżonych wartości we wszystkich opomiarowanych punktach.¹

Tabela 9. Wyniki pomiarów długookresowych średnich poziomów dźwięku A (L_{DWN} i L_N) w latach 2014, 2019

L.P.	Nazwa ulicy	Odległość punktu od jezdni		Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A		Długookresowy średni poziom dźwięku A				Przekroczenia	
				L _{DWN} / L _N		L _{DWN}		L _N		L _{DWN} / L _N	
		[m]				[dB]					
		2014	2019	2014	2019	2014	2019	2014	2019	2014	2019
1.	Warszawska 43	3,5	3,5	68 / 59	68/59	68,0	71,8	62,8	63,3	- / 3,8	3,8 / 4,3
2.	Mławska 31	14,0	14,0			63,2	66,1	57,4	58	- / -	- / -
3.	Piłsudskiego 16	3,5	2,0			67,2	70,3	61,7	61,6	- / 2,7	2,3 / 2,6
4.	Sienkiewicza 7	2,3	2,3			68,2	72,9	62,8	64,4	0,2 / 3,8	4,9 / 5,4
5.	Kościuszki 29	-	4,0			-	69,3	-	59,4	-	1,3 / 0,4

Objaśnienia:

Kolorem czerwonym zaznaczono przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku

Źródło: Podsumowanie badań hałasu akustycznego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2019 r., Raport o stanie środowiska w województwie kujawsko-pomorskim w 2014 roku

Tabela 10. Wyniki pomiarów hałasu drogowego w porze dziennej LAeqD i nocnej LAeqN w 2019 roku

Lp.	Nazwa ulicy	Odległość punktu od jezdni [m]	Równoważny poziom dźwięku LAeqD 6:00-22:00 [dB]	Równoważny poziom dźwięku LAeqN 22:00-6:00 [dB]	Dopuszczalny poziom dźwięku DZIEŃ/NOC [dB]	Natężenie ruchu	
						ogółem dzień/noc [poj./h]	udział pojazdów ciężkich dzień/noc [%]
1.	Warszawska 43	3,5	69,6	63,3	65/56	656/96	8/13
2.	Mławska 31	14,0	63,9	58,0	65/56	767/99	7/12
3.	Piłsudskiego 16	2,0	68,7	61,6	65/56	502/72	11/10
4.	Sienkiewicza 7	2,3	70,0	64,4	65/56	962/143	7/14
5.	Kościuszki 29	4,0	68,4	59,4	65/56	728/63	4/9

Objaśnienia:

Kolorem czerwonym zaznaczono przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku

Źródło: Podsumowanie badań hałasu akustycznego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2019 r.

W poniższej tabeli zostały zestawione działania z zakresu ochrony przed hałasem, przeprowadzone w raportowanym okresie na terenie powiatu rypińskiego.

¹ Podsumowanie badań hałasu akustycznego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2019 r.

Tabela 11. Przedsięwzięcia z zakresu ochrony przed hałasem zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019.

Lp.	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Koszty realizacji [zł]		Źródła finansowania
			2018	2019	
1.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1841C	Starostwo Powiatowe w Rypinie	1 549 211,88	-	Środki własne, budżet państwa, budżety gmin
2.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2215C		576 126,34	-	
3.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2229C		262 322,59	-	
4.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2221C		443 722,50	-	
5.	Wykonanie remontu drogi powiatowej nr 2207C,		153 750,00	-	
6.	Wykonanie remontu drogi powiatowej nr 2206C		246 000,00	-	
7.	Wykonanie remontu dróg powiatowych nr 2222C, nr 1842C, nr 2118C		228 583,20	-	
8.	Rozbudowa drogi powiatowej nr 2208C		-	4 477 767,63	Środki własne, RPO, budżet gminy Rypin, budżet miasta Rypin
9.	Przebudowa odcinka drogi powiatowej nr 2118C		-	1 277 450,33	Środki własne, Fundusz Dróg Samorządowych, budżet gminy, budżet miasta
10.	Remonty cząstkowe dróg		-	132 840,00	
11.	Odtwarzanie zadrzewień wzdłuż dróg powiatowych i gminnych		32 000,00		Środki własne, dotacja z WFOŚiGW w Toruniu
12.	Pomiar hałasu		-	2 644,50	Środki własne
13.	Budowa i przebudowa drogi gminnej nr 120412C Skudzawy - Skrwilno etap 1 - od km 3+161,05 do km 6+008,59	Gmina Skrwilno	-	2 544 548,48	Środki własne, Fundusz Dróg Samorządowych
14.	Przebudowa drogi gminnej Radziki Duże - Radziki Duże	Gmina Wąpielsk	373 599,63	-	Środki własne, budżet Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego
15.	Przebudowa drogi gminnej Kiełpiny - Długie		-	528 253,62	Środki własne, budżet Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego
16.	Budowa drogi Lasoty - Karbowizna II etap	Gmina Rogowo	1 133 037,97	-	Środki własne, środki z Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej
17.	Przebudowa drogi Pręczi - Dębiany		430 541,57	-	Środki własne, dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego
18.	Przebudowa drogi dojazdowej Stary Kobrznieniec (Dom Nauczyciela)		75 625,46	-	Środki własne
19.	Przebudowa drogi powiatowej Stary Kobrznieniec-Czumsk Duży odcinek Rogowo-Sosnowo		603 337,93	-	Dotacja celowa udzielona Starostwu Powiatowemu w Rypinie
20.	Rozbudowa drogi gminnej nr 120540C Szczerby od km 0+000 do km 1+872		-	2 540 129,80	Środki własne, środki unijne

21.	Przebudowa drogi gminnej nr 120502C Stary Kobrzyniec-Pinino na odcinku od km 0+000 do km 0+380		-	158 500,66	Środki z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych
22.	Budowa drogi dojazdowej przy Urzędzie Gminy w Rogowie		-	146 212,83	Środki własne
23.	Przebudowa dróg w miejscowości Rogowo Plebanka		702 662,28	-	Środki własne
24.	Przebudowa drogi gminnej Rusinowo – Rusinowo dł. 1,755 km	Gmina Rypin	-	1 363 643,25	Fundusz Dróg Samorządowych
25.	Przebudowa drogi gminnej Sikory – Gniazdek o dł. 0,648 km		379 624,99	-	Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
26.	Przebudowa drogi gminnej w m. Rypałki Prywatne dł. 0,944 km		499 469,79	-	Środki własne
27.	Przebudowa drogi gminnej Linne Sadłowo dł. 0,960 km		429 679,59	-	Środki własne
28.	Przebudowa drogi gminnej Rusinowo - Marianki o dł. 1,250 km		345 783,06	-	Środki własne
29.	Chodnik i ścieżka rowerowa przy ul. Mławskiej (odc. ul. Lissowskiego – tory kolejowe). Opracowano dokumentację projektową na odcinek tory kolejowe – ul. Bielawki	Miasto Rypin	-	344 100,00	Środki własne
30.	Przebudowa ul. Lisiny		862 700,00	-	Środki własne
31.	Przebudowa ul. Koszarowej, Cholewińskiego		-	1 477 600,00	Środki własne, Fundusz Dróg Samorządowych
32.	Przebudowa ul. Dłutka - miejsca postojowe		-	198 400	Środki własne
33.	Przebudowa i rozbudowa ul. Cichej		-	820 300,00	Środki własne, Fundusz Dróg Samorządowych
34.	Rewitalizacja obszaru starego miasta w rejonie ul. Rynek i ulic przyległych		-	501 200,00	Środki własne

Źródło: Starostwo Powiatowe w Rypinie, Urząd Gminy Skrwilno, Urząd Gminy Wąpielsk, Urząd Gminy Rogowo, Urząd Gminy Rypin, Urząd Miasta Rypin

3.4. OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIJONIZUJĄCYM

Na pojęcie pola elektromagnetycznego, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, składają się pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz, które tworzą zakres promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego.

Źródłami sztucznego promieniowania elektromagnetycznego w środowisku są przede wszystkim stacje bazowe GSM/UMTS/CDMA/LTE, nadajniki RTV, linie i stacje elektroenergetyczne. Źródłami promieniowania elektromagnetycznego są również urządzenia codziennego użytku, tj. telewizory, monitory, mikrofalówki, telefony komórkowe i inne. Często urządzenia te znacznie bardziej oddziałują na zdrowie ludzi niż np. nadajniki GSM czy linie wysokiego napięcia. Oprócz sztucznych źródeł promieniowania występują również źródła naturalne, takie jak promieniowanie słoneczne i promieniowanie ziemskie.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonują organy Inspektoratu Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Monitoring pól elektromagnetycznych realizowany jest w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie

zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645).

Monitoring pól elektromagnetycznych polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola w przedziale częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz, w 135 (po 45 na rok) punktach pomiarowych rozmieszczonych równomiernie na obszarze województwa, w miejscach dostępnych dla ludności, usytuowanych:

- w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tysięcy;
- w pozostałych miastach;
- na terenach wiejskich.

Dla każdej z powyższych grup terenów wybiera się po 15 punktów, dla każdego roku kalendarzowego. W tych samych lokalizacjach pomiary wykonuje się co 3 lata. Pomiary wykonuje się w odległości nie mniejszej niż 100 metrów od źródeł emitujących pola elektromagnetyczne.

W latach 2017-2019 organy Inspektoratu Ochrony Środowiska wykonały badania natężenia PEM w trzech punktach zlokalizowanych na terenie powiatu rypińskiego. Punkty pomiarowe zlokalizowano w miejscowościach Rypin, Wąpielsk i Skrwilno. Punkty pomiarowe wyznaczono na terenach o wysokiej gęstości zaludnienia w rejonie oddziaływania źródeł emisji PEM (stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiowe i telewizyjne). W 2019 roku badania wykonano w punktach na terenie miejscowości Wąpielsk oraz Skrwilno. Poniższa tabela przedstawia uzyskane wyniki.

W latach 2018-2019 w punktach pomiarowych zmierzone poziomy składowej elektrycznej pól elektromagnetycznych kształtowały się na niskim poziomie. Najwyższy odnotowany wynik wynosił 0,25 V/m (Wąpielsk 66), stanowił on 3,57% poziomu dopuszczalnego. Pomiar ten był wartością maksymalną w roku pomiarowym 2019 dla terenów wiejskich. Badania wykazały, że w żadnym punkcie kontrolno-pomiarowym na terenie powiatu rypińskiego nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych. Wartość dopuszczalna wynosi 7,0 V/m.

Tabela 12. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych w powiecie rypińskim w latach 2016-2019

Lokalizacja punktu pomiarowego	Rok pomiaru	Wartość pomiaru
		[V/m]
Rypin ul. Nowy Rynek 25	2017	<0,2
Wąpielsk 66	2019	0,25
	2016	0,29
Skrwilno, ul. Nowy Rynek 27	2019	0,2
	2016	0,28

Źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku za lata 2017-2019 w województwie kujawsko-pomorskim – w oparciu o wyniki pomiarów wykonanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska; Pomiary pól elektromagnetycznych w latach 2012-2017, WIOŚ Bydgoszcz

3.5. GOSPODAROWANIE WODAMI

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych na podstawie wyników klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego, uzyskanych w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym. Zarówno stan ekologiczny naturalnych jednolitych części wód, jak i potencjał ekologiczny silnie zmienionych i sztucznych jednolitych części wód, określa się na podstawie wyników badań elementów biologicznych (fitobentos, makrofity, makrobezkręgowce bentosowe, fitoplankton i ichtiofauna) oraz na podstawie wyników badań elementów

wspierających, czyli elementów hydromorfologicznych i elementów fizykochemicznych. Stan ekologiczny jednolitych części wód klasyfikuje się nadając im jedną z pięciu klas jakości.

Stan chemiczny określany jest na podstawie wyników badań substancji priorytetowych i innych zanieczyszczeń chemicznych, prowadzonych w reprezentatywnych punktach pomiarowo-kontrolnych w odniesieniu do środowiskowych norm jakości określonych aktualnym rozporządzeniem Ministra Środowiska.

W przypadku, gdy jednolita część wód powierzchniowych znajduje się w obszarze chronionym, ocenę stanu wód (stan/potencjał ekologiczny i stan chemiczny) wykonuje się dodatkowo w punkcie monitoringu obszarów chronionych, uwzględniając jednocześnie ocenę spełniania wymagań dodatkowych określonych dla tego obszaru. Ocena ostateczna jednolitej części wód położonej w obszarze chronionym polega na porównaniu wyników oceny uzyskanej w punkcie reprezentatywnym oraz oceny wykonanej w punkcie (punktach) monitoringu obszarów chronionych. Ostateczna ocena stanu jednolitej części wód determinowana jest zawsze przez gorszy z uzyskanych stanów. Ocenę stanu jednolitych części wód wykonuje się także, gdy brak jest klasyfikacji jednego z elementów składowych oceny stanu wód, a stan/potencjał ekologiczny lub stan chemiczny osiągnął stan niższy niż dobry lub nie zostały spełnione wymagania dodatkowe określone dla obszarów chronionych. Stan wód oceniany jest wówczas jako zły.

Badania stanu wód wykonano w oparciu o Program Państwowego Monitoringu Środowiska. Przedmiotem badań monitoringowych jakości wód powierzchniowych są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Pojęcie to oznacza oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych.

3.5.1. WODY POWIERZCHNIOWE PŁYNĄCE

18 października 2016 r. Rada Ministrów przyjęła zaktualizowany Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. poz. 1911 z późn. zm.). Plan jest dokumentem strategicznym, który m.in. opisuje stan wód powierzchniowych i podziemnych, określa cele środowiskowe dla JCW i obszarów chronionych oraz wskazuje zadania prowadzące do osiągnięcia dobrego stanu wód. Plan zawiera również listę inwestycji mogących pogorszyć stan wód, których realizacja jest niezbędna dla rozwoju gospodarki przy zastosowaniu kompensacji wpływu środowiskowego oraz derogacji dla części wód.

Według Planu jednymi z ważniejszych czynników powodujących zanieczyszczenia JCWP są: gospodarka komunalna (w tym oczyszczalnie ścieków), przemysł, wody opadowe i roztopowe, rolnictwo czy ścieki pochodzące od ludności niekorzystającej z systemu kanalizacji sanitarnej.

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, powiat rypiński mieści się w granicach następujących jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- Drwęca od Brodniczki do ujścia (RW20002028999),
- Dopływ z Płonego (RW20001728916),
- Rypienica do dopływu z jeziora Długiego z jeziorem Długim (RW20001728889),
- Dopływ z jeziora Kleszczyńskiego (RW200025289429),
- Ruziec do dopływu z jeziora Ugoszcz z jeziorami Oborskie i Moszczonne (RW20001728946),
- Ruziec od dopływu z jeziora Ugoszcz do ujścia (RW20001928949),
- Skrwa do dopływu spod Przywitowa, z jeziora Skrwilno (RW200023275616),
- Dopływ z jeziora Sarnowskiego (RW2000182794212),
- Mień od wypływu z jeziora Likieckiego do wypływu z jeziora Skępskiego Małego (RW20002327943),
- Gozdawnica (RW2000232756529),
- Urszulewka z jeziora Urszulewskimi Szczutowskim (RW200017275629),
- Skrwa od dopływu spod Przywitowa do Chroponianki, bez Chroponianki (RW2000242756319),
- Konopatka (RW20002327563129),
- Radomińska Struga (RW200017289329),
- Pisia (PLRW200017287449),
- Rypienica od dopływu z jeziora Długiego do ujścia (RW20002028899).

Tabela 13. Ocena stanu jednolitych części wód rzek na terenie powiatu rypińskiego w latach 2014-2019

Nazwa ocenianej JCWP	Rok	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan / Potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan JCWP
Drwęca od Brodniczki do ujścia (RW20002028999)	2019	III	>I	>II	Umiarkowany potencjał ekologiczny	Poniżej stanu dobrego	Zły
	2016	III	II	>II	Umiarkowany potencjał ekologiczny	Poniżej stanu dobrego	Zły
Dopływ z Płonego (RW20001728916)	2019	III	>I	>II	Umiarkowany stan ekologiczny	-	Zły
Rypienica do dopływu z jeziora Długiego z jeziorem Długim (RW20001728889)	2019	III	I	>II	Umiarkowany stan ekologiczny	-	Zły
	2016	III	II	>II	Umiarkowany stan ekologiczny	-	Zły
Ruziec do dopływu z jeziora Ugoszcz z jeziorami Oborskie i Moszczonne (RW20001728946)	2019	III	I	>II	Umiarkowany stan ekologiczny	-	Zły
	2016	II	I	>II	Umiarkowany stan ekologiczny	-	Zły
Ruziec od dopływu z jeziora Ugoszcz do ujścia (RW20001928949)	2019	III	I	>II	Umiarkowany stan ekologiczny	Stan dobry	Zły
	2016	II	I	>II	Umiarkowany stan ekologiczny	Stan dobry	Zły
Skrwa do dopływu spod Przywitowa, z jeziora Skrwilno (RW200023275616)	2019	IV	II	>II	Słaby stan ekologiczny	-	Zły
	2016	IV	II	>II	Umiarkowany stan ekologiczny	Stan dobry	Zły
Mień od wypływu z jeziora Likieckiego do wypływu z jeziora Skępskiego Małego (RW20002327943)	2019	IV	I	>II	Słaby stan ekologiczny	Stan dobry	Zły
	2016	IV	II	>II	Słaby stan ekologiczny	Stan dobry	Zły
Gozdawnica (RW2000232756529)	2019	II	I	>II	Umiarkowany stan ekologiczny	-	Zły
Skrwa od dopływu spod Przywitowa do Chroponianki, bez Chroponianki (RW2000242756319)	2019	IV	III	>II	Słaby stan ekologiczny	Poniżej stanu dobrego	Zły
Konopatka (RW20002327563129)	2019	II	I	>II	Umiarkowany stan ekologiczny	-	Zły
Radomińska Struga (RW200017289329)	2019	III	>I	>II	Umiarkowany stan ekologiczny	-	Zły
Pisia (PLRW200017287449)	2019	IV	>I	>II	Słaby stan ekologiczny	-	Zły
	2016	III	II	>II	Umiarkowany stan ekologiczny	-	Zły
Rypienica od dopływu z jeziora Długiego do ujścia (RW20002028899)	2019	V	I	>II	Zły stan ekologiczny	Stan dobry	Zły
	2016	V	II	>II	Zły stan ekologiczny	Stan dobry	Zły

Objaśnienia:

Klasa elementów biologicznych: II - potencjał dobry || III - potencjał umiarkowany || IV - potencjał słaby || V - potencjał zły

Klasa elementów hydromorfologicznych: I - potencjał bardzo dobry || >I - potencjał poniżej bardzo dobrego || II - potencjał dobry || III - potencjał umiarkowany

Klasa elementów fizykochemicznych: II - potencjał dobry || >II - potencjał poniżej dobrego

Kolorem zielonym oznaczono dane wg stanu na 2016 r. w celu porównania wartości

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu, GIOŚ

Wszystkim JCWP, zarówno w roku 2016, jaki 2019 nadano stan zły. W 2019 roku przypadku trzech JCWP, na ocenę ich stanu jako zły, wpłynęła ocena stanu/potencjału ekologicznego, który był poniżej dobrego. Dla dziesięciu JCWP stan zły nadano zarówno z powodu ich stanu/potencjału ekologicznego, jak i stanu chemicznego. Od 2016 roku nie zauważa się zmian stanu chemicznego JCWP. Dla JCWP Skrwia do dopływu spod Przywitowa, z jeziora Skrwilno oraz Pisia odnotowano pogorszenie się stanu ekologicznego na przestrzeni lat.

3.5.2. WODY POWIERZCHNIOWE STOJĄCE

Badania jezior w celu wykonania oceny stanu ekologicznego prowadzono według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2019 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. poz. 2147). Badaniami objęte są wszystkie zbiorniki o powierzchni powyżej 50 ha. Pobór prób, w celu wykonania oceny stanu/potencjału ekologicznego, przeprowadza się czterokrotnie w ciągu roku tj.: w czasie cyrkulacji wiosennej (marzec-kwiecień), na początku lata (czerwiec), w szczycie stagnacji letniej (sierpień) oraz jesienią (październik), na wyznaczonych stałych stanowiskach na jeziorze. Wykonano analizy hydrobiologiczne, fizykochemiczne i chemiczne w zakresach określonych w przepisach. Raz w ciągu 6-cioletniego cyklu badań wód wykonywana jest ocena hydromorfologiczna.

W granicach administracyjnych powiatu rypińskiego zlokalizowane są następujące JCWP jeziorne:

- Skrwilno (LW20012),
- Urszulewskie (LW20014),
- Żalskie (LW20211),
- Ostrowickie (LW20208),
- Długie (LW20201),
- Kleszczyn (LW20209).

Tabela 14. Ocena stanu jednolitych części wód jezior na terenie powiatu rypińskiego w latach 2014-2019

Nazwa ocenianej JCWP	Rok	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan / Potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan JCWP
Skrwilno (LW20012)	2019	V	-	>II	Zły stan ekologiczny	Stan dobry	Zły
	2016	V	-	>II	Zły stan ekologiczny	Stan dobry	Zły
Urszulewskie (LW20014)	2019	V	>I	>II	Zły stan ekologiczny	Poniżej stanu dobrego	Zły
	2016	V	-	II	Zły stan ekologiczny	Stan dobry	Zły
Żalskie (LW20211)	2019	II	II	II	Dobry stan ekologiczny	Poniżej stanu dobrego	Zły
	2016	III	II	II	Umiarkowany stan ekologiczny	Poniżej stanu dobrego	Zły
Ostrowickie (LW20208)	2019	V	>I	>II	Zły stan ekologiczny	Poniżej stanu dobrego	Zły
	2016	V	-	>II	Zły stan ekologiczny	Stan dobry	Zły
Długie (LW20201)	2019	III	-	<=II	Umiarkowany stan ekologiczny	Stan dobry	Zły
	2016	III	-	>II	Umiarkowany stan ekologiczny	Stan dobry	Zły
Kleszczyn (LW20209)	2019	IV	II	>II	Słaby stan ekologiczny	Stan dobry	Zły
	2016	IV	II	>II	Słaby stan ekologiczny	Stan dobry	Zły

Objaśnienia:

Klasa elementów biologicznych: II – potencjał dobry || III – potencjał umiarkowany || IV – potencjał słaby || V – potencjał zły

Klasa elementów hydromorfologicznych: >I – potencjał poniżej bardzo dobrego || II – potencjał dobry

Klasa elementów fizykochemicznych: II – potencjał dobry || >II – potencjał poniżej dobrego || <=II – potencjał powyżej stanu dobrego lub dobry

Kolorem zielonym oznaczono dane wg stanu na 2016 r. w celu porównania wartości

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód jezior w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu, GIOŚ

Zły stan wód jeziornych utrzymuje się zarówno w 2016 roku, jak i w 2019. W roku 2019 dla 3 wód jeziornych stan ten był wynikiem oceny stanu ekologicznego, natomiast dla 1 wody jeziornej powodem takiej oceny był stan chemiczny. Dla 2 wód jeziornych nadanie złego stanu JCWP wynikało zarówno z niewystarczająco dobrego stanu ekologicznego, jak i chemicznego. Analizując wyniki powyższej tabeli, można zauważyć pogorszenie się stanu chemicznego w jeziorze Urszulewskim i Ostrowickim. Odnotowano także poprawę stanu ekologicznego jeziora Żalskiego.

3.5.3. WODY PODZIEMNE

Obecnie przedmiotem badań monitoringowych jakości wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Pojęcie to, wprowadzone przez Ramową Dyrektywę Wodną², oznacza określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

Oceny stanu chemicznego JCWPd w punktach badawczych dokonuje się na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. poz. 2148), które wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,

² Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE. L. z 2000 r. Nr 327, str. 1 z późn. zm.).

- klasa IV – wody niezadawalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości.

Monitoring wód podziemnych w Polsce działa w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska i obejmuje sieci: krajową, regionalne (wojewódzkie i międzywojewódzkie) oraz lokalne. Badania prowadzone są w ramach sieci krajowej przez PIG-PIB (Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy) na zlecenie GIOŚ.

W 2016 roku zweryfikowano przebieg JCWPd i ustalono nową wersja podziału, która dzieli wody podziemne na terenie kraju na 171 części. Zgodnie z obowiązującym podziałem (na 171 JCWPd) teren powiatu rypińskiego położony jest w granicach trzech JCWPd:

- PLGW200039, zajmującej centralną, północną i zachodnią część powiatu;
- PLGW200048 zlokalizowanej we wschodniej i częściowo południowej części powiatu;
- PLGW200046, która zajmuje niewielki, południowy fragment gminy Rogowo.

W latach 2018-2019 przeprowadzono monitoring stanu ilościowego wód podziemnych na terenie powiatu rypińskiego, w ramach którego wykonano pomiar głębokości zwierciadła wody od powierzchni terenu. Badania zostały wykonane w 3 punktach:

- II/89/1 Nadróż,
- II/1863/1 Czumsk Duży,
- II/1863/2 Czumsk Duży.

W 2018 roku przeprowadzono monitoring operacyjny, w ramach którego dwukrotnie próbkowano punkt monitoringowy 913 (wg numeracji Monbada). Na podstawie średnich wartości stężeń przebadanych wskaźników, wody sklasyfikowano w IV klasie jakości. Przyczyną określenia IV klasy jakości było stężenie azotanów.

W roku 2019 przeprowadzono monitoring diagnostyczny, gdzie jednokrotnie próbkowano 3 punkty: 913, 1849 i 1850 (wg numeracji Monbada). Na podstawie wartości stężeń przebadanych wskaźników, wody sklasyfikowano w II (punkty 1849, 1950) i III (punkt 913) klasie jakości. Przyczyną określenia III klasy w punkcie 913 było stężenie azotanów i jonu amonowego. Otrzymane wyniki nie wskazują na zmianę stanu jakości wód podziemnych. Wyjątkiem jest punkt 1849 w Czumsku Dużym, gdzie odnotowano poprawę jakości wód w stosunku do lat ubiegłych.

Tabela 15. Jakość wód podziemnych w latach 2016, 2019

L.p.	Rok	Nr w bazie krajowej (wg numeracji Monbada)	Gmina	Miejscowość	Kod JCWPd	Końcowa klasa jakości				
1.	2016	913	Rogowo	Nadróż	PLGW200039	III				
	2019					III				
2.	2016	1849		Rogowo	Czumsk Duży	PLGW200048	III			
	2019						II			
3.	2016	1850					Rogowo	Czumsk Duży	PLGW200048	II
	2019									II

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2016 roku, WIOŚ Bydgoszcz

Przedsięwzięcia zrealizowane w latach 2018-2019, które miały na celu ochronę zasobów wodnych na terenie powiatu, zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 16. Przedsięwzięcia z zakresu gospodarowania wodami, zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019.

Lp.	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Koszty realizacji [zł]		Źródła finansowania
			2018	2019	
1.	Dotacja dla Spółki Wodnej w Wąpielsku	Starostwo Powiatowe w Rypinie	-	7 421,28	Środki własne, środki własne spółki
2.	Plany zarządzania kryzysowego		Brak danych	-	Środki własne
3.	Konserwacja rowów melioracyjnych na terenie gminy Skrwilno – w miejscowościach Szucie, Kotowy, Przywitowo, Okalewo	Urząd Gminy Skrwilno	-	14 200,00	Środki własne
4.	Monitoring ilościowy wód podziemnych	PIG-PIB	Brak danych	Brak danych	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
5.	Monitoring operacyjny wód podziemnych		6 300,00	-	NFOŚiGW
6.	Monitoring diagnostyczny wód podziemnych		-	9 900,00	NFOŚiGW
7.	Konserwacja rowów melioracyjnych na terenie gminy Rypin	Gmina Rogowo	30 000,00	-	Środki własne
8.	Konserwacja rzeki Rypienicy (koszenie skarp, hakowanie, odmulanie dna, usuwanie tam bobrowych)	PGW Wody Polskie, Zarząd Zlewni w Toruniu	79 005,74	64 054,26	2018: Budżet państwa, Przedsiębiorstwo Komunalne Komes 2019: środki własne PGW Wody Polskie, Przedsiębiorstwo Komunalne Komes

Źródło: Starostwo Powiatowe w Rypinie, Urząd Gminy Skrwilno, PIG-PIB, Urząd Gminy Rogowo, PGW Wody Polskie, Zarząd Zlewni w Toruniu

3.6. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

W 2017 roku na terenie powiatu rypińskiego długość czynnej sieci wodociągowej wynosiła 842,3 km. Do roku 2019 rozbudowano ją o 8,5 km. W okresie którego dotyczy raport największy rozwój sieci wodociągowej odnotowano w gminie Wąpielsk, gdzie rozbudowano ją o 5,1 km. Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej spadła z 42 257 w roku 2017 do 41 764 w roku 2019. Liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wzrosła od 2017 roku o 198 przyłączy. Najwięcej przyłączy dobudowano w gminie miejskiej Rypin, bo aż 71, oraz gminie wiejskiej Rypin – 65. Można zauważyć także rosnącą tendencję rocznego zużycia wody na jednego mieszkańca – dla całego terenu powiatu wartość parametru wzrosła z 222,9 m³ w roku 2017 do 238,3 w roku 2019. Na przestrzeni lat 2017-2019 procent zwodociągowania powiatu utrzymuje się na stałym poziomie 96%, jednak największy wzrost (o 0,2%) odnotowano w gminie Skrwilno i gminie Wąpielsk. Dane dotyczące sieci wodociągowej umieszczono poniżej w tabeli.

Tabela 17. Dane dotyczące sieci wodociągowej na terenie powiatu rypińskiego w latach 2017-2019

Gmina	Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]			Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [szt.]			Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]			Roczne zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca [m ³]			Procent zwodociągowania (stosunek liczby mieszkańców korzystających z wody wodociągowej do ogólnej liczby mieszkańców) [%]		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Skrwilno	182	182,9	183	5 397	5 365	5 311	1 532	1 545	1 557	40	40,4	43,6	90,7	90,8	90,9
Rypin	193,4	195	195	7 196	7 187	7 196	1 760	1 795	1 825	44,4	45,4	46,7	95,9	95,6	96
Rypin (miaststo)	37,1	37,2	37,4	16 474	16 346	16 122	1 661	1 681	1 732	28,5	26,7	28,3	99,9	99,9	99,9
Wąpielsk	149,7	152,8	154,8	3 606	3 624	3 594	802	812	818	32,1	36,9	36	90,4	90,5	90,6
Brzuze	131,6	132,1	132,1	4 932	4 916	4 887	1 195	1 206	1 216	38,2	39,2	41,7	92,3	92,4	92,4
Rogowo	148,5	148,5	148,5	4 652	4 640	4 654	1 218	1 218	1 218	39,7	49,5	42	97,7	97,7	97,7
Powiat rypiński	842,3	848,5	850,8	42 257	42 078	41 764	8 168	8 257	8 366	222,9	238,1	238,3	96	96	96

Źródło: Bank danych lokalnych GUS, 2020

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące sieci kanalizacyjnej w powiecie rypińskim. W 2017 długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 171,3 km, natomiast w roku 2019 było to o 15,1 km więcej. Sieć została najbardziej rozbudowana na terenie gminy miejskiej Rypin, bo o 8,4 km. Podobnie jak w przypadku sieci wodociągowej, tu również zmalała liczba osób korzystających z sieci. W 2017 roku było to 22 497 osób, natomiast w 2019 roku 22 118 osób. W okresie, którego dotyczy raport, dobudowano 125 przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, z czego najwięcej, bo 134, w mieście Rypin. Roczna ilość ścieków bytowych odprowadzanych siecią kanalizacyjną wzrosła z 660 dam³ w 2017 roku, do 669 dam³ w 2019. Ogólny procent skanalizowania powiatu w 2019 roku wynosił jedynie 50,9%. Wartość tę znacznie zaniżają gminy wiejskie powiatu, gdzie procent skanalizowania utrzymuje się na dość niskim poziomie (w granicach 16-34,4%). Zamieszczona poniżej tabela przedstawia ilość zbiorników bezodpływowych oraz oczyszczalni przydomowych na terenie gmin powiatu rypińskiego. Odnotowuje się wzrost ilości przydomowych oczyszczalni ścieków - o 95 sztuk na przestrzeni lat 2017-2019 oraz w tym samym czasie niewielki spadek ilości zbiorników bezodpływowych - o 73 sztuk.

Tabela 18. Dane dotyczące sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu rypińskiego w latach 2017-2019

Gmina	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]			Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [szt.]			Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]			Roczna ilość ścieków bytowych odprowadzonych siecią kanalizacyjną [dam ³]			Procent skanalizowania (stosunek liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby mieszkańców) [%]		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Skrwilno	11,7	11,7	11,7	1 677	1 665	1 647	324	324	324	56,1	53,8	52,9	28,2	28,2	28,2
Rypin	28,7	35,4	35,4	1 228	1 189	1 202	258	247	251	34,4	34,1	35,8	16,4	15,9	16,0
Rypin (miaststo)	51,6	51,8	60,0	15 893	15 790	15 595	1 414	1 477	1 548	502,0	502,0	504,8	96,4	96,6	96,7
Wąpielsk	14,4	14,4	14,4	776	776	772	127	126	127	16,6	22,1	22,0	19,5	19,4	19,5
Brzuze	17,9	17,9	17,9	1 290	1 268	1 262	156	150	151	19,9	20,4	21,5	24,1	23,8	23,9
Rogowo	47,0	47,0	47,0	1 633	1 629	1 641	411	411	414	31,0	31,5	32,0	34,3	34,3	34,4
Powiat rypiński	171,3	178,2	186,4	22 497	22 317	22 118	2 690	2 735	2 815	660	663,9	669	51,1	50,9	50,9

Źródło: Bank danych lokalnych GUS, 2020

Tabela 19. Liczba zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni przydomowych na terenie powiatu rypińskiego w latach 2017-2019.

Gmina	Zbiorniki bezodpływowe			Oczyszczalnie przydomowe		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]
Rypin (miasto)	357	262	260	27	38	42
Brzuze	1 187	1 192	1 202	58	76	81
Rogowo	478	482	482	329	334	334
Rypin	293	295	301	1 200	1 200	1 200
Skrwilno	821	827	834	206	212	218
Wąpielsk	460	465	468	275	315	315
Powiat rypiński	3 596	3 523	3 547	2 095	2 175	2 190

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 2020

W latach 2018-2019 na terenie powiatu rypińskiego realizowano liczne działania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej. Ich szczegóły przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 20. Przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019.

Lp.	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Koszty realizacji [zł]		Źródła finansowania
			2018	2019	
1.	Modernizacja i przebudowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w miejscowości Ruszkowo oraz budowa indywidualnych oczyszczalni ścieków	Gmina Wąpielsk	567 021,71	895 270,74	Środki własne, środki z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich
2.	Przebudowa przegród w zbiorniku oczyszczalni ścieków w Wąpielsku		-	603 785,39	Środki własne
3.	Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Tomkowo-Kierz Półwieski		189 298,80	-	Środki własne
4.	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w Rogowie	Gmina Rogowo	58 558,38	-	Środki własne
5.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Sadłowo z przewodem tłocznym do Starorypina Prywatnego - etap I	Gmina Rypin	270 600,00	-	Środki własne, środki z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich
6.	Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej		113 757,37	3 289,17	Środki własne
7.	Budowa studni głębinowej na ujęciu wody w miejscowości Starorypin Prywatny		313 700,86	-	Środki własne

Źródło: Urząd Gminy Wąpielsk, Urząd Gminy Rogowo, Urząd Gminy Rypin

3.7. GOSPODARKA ODPADAMI

Mocą ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw zniesiono regiony gospodarki odpadami komunalnymi, a także wskazano instalacje komunalne (zamiast dotychczasowych instalacji RIPOK), tj. instalacje zapewniające:

1. mechaniczno-biologiczne przetwarzanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielenie z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku;
2. składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

Odpady komunalne zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (Dz.U. z 2020 r. poz. 797 z późn. zm.) to odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Odpady komunalne wytwarzane są przede wszystkim przez gospodarstwa domowe oraz obiekty infrastruktury (handel, usługi i rzemiosło, targowiska, szkolnictwo itp.).

Powiat rypiński wchodzi w skład wschodniego (2) regionu gospodarki odpadami komunalnymi w województwie kujawsko-pomorskim. Regiony zostały wydzielone w Planie gospodarki odpadami dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028, który został przyjęty uchwałą nr XXXII/545/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 maja 2017 r. (Kujaw. z 2017 r. poz. 2403).

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące ilości zebranych odpadów na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019.

Tabela 21. Odpady zebrane z terenu powiatu rypińskiego w latach 2018-2019

KOD ODPADÓW	RODZAJ ODPADÓW	Gmina Skrwilno		Gmina Rypin	Miasto Rypin	Gmina Wąpielsk	Gmina Brzuze	Gmina Rogowo
		2018	2019	2019	2018	2018	2018	2018
		Masa [Mg/rok]						
		2018	2019	2019	2018	2018	2018	2018
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	15,73	25,4	22,93	145,82	8,88	3,64	
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	56,25	57,71	53,18	152,9	33,63	49,92	58,84
15 01 04	Opakowania z metali	1,74	2,18	2,08	2,2	0,5		
15 01 05	Opakowania wielomateriałowe	2,5	5,8	5,3	27,86	1,1		
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe			0,1				
15 01 07	Opakowania ze szkła	81,62	90,7	77,2	146,57	50,14	5,44	21,6
15 01 09	Opakowania z tekstyliów			0,04				
16 01 03	Zużyte opony	16,58	0,04	0,115		1,085	0,52	1,004
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	1,92	4,12	0,94	44,78		15,58	
17 01 02	Gruz ceglany				1,5		1,88	
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	0,06		1,44	32,08	5,28	3,66	
17 03 80	Odpadowa papa				3,62		1,34	4,34
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01, 17 06 03						0,02	
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03							2,76
20 01 01	Papier i tektura	0,34						
20 01 02	Szkło				4,48		35,77	27,3
20 01 08	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji			0,12			0,468	0,076
20 01 10	Odzież						0,1	1,2
20 01 21	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	0,033	0,05					
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	1,58	0,685	0,96				
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,059						
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	0,02	0,02	0,037				0,032
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	1,691	3,16	2,375		0,952		
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	0,229	1,325	1,03	0,1		0,7	5,951
20 01 39	Tworzywa sztuczne	0,54	0,98	3,32	2,9	0,54	0,4	2,78
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny			0,86	79,42			
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	66,88	72,72	38,25	443,95	16,2	29,94	48,38
20 02 02	Gleba i ziemia, w tym kamienie			28,24				
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji	163,37	85,8	31,7	216,23	13,61	120,48	17,06
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	680,01	708,28	1135,7	4 372,900	442,17	671,37	760,7
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	18,58	31,56	22,02	0,36	12,4	5,56	19,3
20 03 99	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach				0,94			
	Razem	1 109,732	1 090,53	1 427,937	5 678,610	576,487	938,548	971,323

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Skrwilno, Rypin, miasto Rypin, Wąpielsk, Brzuze, Rogowo

Tabela 22. Masa wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu rypińskiego

Jednostka administracyjna	Zinwentaryzowane			Unieszkodliwione			Pozostałe do unieszkodliwienia		
	Ogółem	Os. fizyczne	Os. prawne	Ogółem	Os. fizyczne	Os. prawne	Ogółem	Os. fizyczne	Os. prawne
	[kg]								
Brzuze	2 151 757	1 970 532	181 225	75 774	75 774	0	2 075 983	1 894 758	181 225
Rypin	6 703 147	6 540 522	162 625	603 467	602 962	505	6 099 680	5 937 560	162 120
Miasto Rypin	1 313 034	1 160 070	152 964	319 809	307 035	12 774	993 225	853 035	140 190
Rogowo	2 092 322	1 848 842	243 480	0	0	0	2 092 322	1 848 842	243 480
Skrwilno	5 179 084	5 164 534	14 550	347 254	347 254	0	4 831 830	4 817 280	14 550
Wąpielsk	3 429 400	3 409 510	19 890	241 079	241 079	0	3 188 321	3 168 431	19 890
Powiat rypiński	20 868 744	20 094 010	774 734	1 587 383	1 574 104	13 279	19 281 362	18 519 907	761 455

Źródło: Baza Azbestowa <https://bazaazbestowa.gov.pl/> (stan na 30.11.2020)

Na terenie powiatu rypińskiego znajduje się ponad 19 tysięcy ton wyrobów zawierających azbest. Najwięcej z nich znajduje się na terenie gminy Rypin – 31,6%, najmniej zaś na terenie gminy Miasto Rypin – 5,2%. Według danych Bazy Azbestowej, do 30.11.2020 r. terenu powiatu dotychczas usunięto ponad 1,5 miliona kilogramów wyrobów zawierających azbest, jednak stanowi to jedynie 7,6% całej zinwentaryzowanej masy.

Każda z gmin wchodzących w skład powiatu rypińskiego posiada gminny program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Przedsięwzięcia związane z gospodarowaniem odpadami na terenie powiatu rypińskiego zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 23. Przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami, zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019

Lp.	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Koszty realizacji [zł]		Źródła finansowania
			2018	2019	
1.	Unieszkodliwianie odpadów azbestowych z terenu gminy Skrwilno	Urząd Gminy Skrwilno	33 871,96	32 177,71	Środki własne, WFOŚiGW
2.	Budowa PSZOK		-	35 173,06	Środki własne
3.	Budowa PSZOK wraz z wyposażeniem	Gmina Wąpielsk	1 247 642,49	-	Środki własne, RPO
4.	Monitoring składowisk odpadów komunalnych		-	8 000,00	Środki własne
5.	Transport i utylizacja azbestu	Gmina Rogowo	20 460,24	44 398,05	Środki własne, WFOŚiGW
6.	Monitoring składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne		3204,15	3917,55	Środki własne
7.	Demontaż, transport i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Rypin	Gmina Rypin	24 958,54	41 005,44	Środki własne, WFOŚiGW

Źródło: Urząd Gminy Skrwilno, Urząd Gminy Rogowo, Urząd Gminy Wąpielsk, Urząd Gminy Rypin

3.8. OCHRONA GLEB I ZASOBÓW MINERALNYCH

Monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest w systemie monitoringu krajowego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach. Celem badań jest obserwacja zmian szerokiego zakresu cech gleb użytkowanych rolniczo, szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. Badania te wykonywane są cyklicznie, w okresach pięcioletnich. W ramach krajowej sieci ustalono 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, z czego w województwie kujawsko-pomorskim jest ich 13. Na terenie powiatu rypińskiego znajduje się jeden punkt kontrolny – w miejscowości Rypin, w gminie miejskiej Rypin. Ze względu na zmianę sposobu użytkowania terenu, punkt badawczy został nieznacznie przesunięty w roku 2015, z powodu zbyt bliskiej zabudowy jednorodzinnej, w stosunku do położenia w poprzednich cyklach monitoringowych. Poniższa tabela przedstawia wyniki najważniejszych z badanych w 2015 roku parametrów gleby.

Tabela 24. Wyniki jakości gleby w punkcie 71 w mieście Rypin

Kompleks przydatności rolniczej		Żytni słaby
Klasa bonitacyjna		V
Skład granulometryczny- BN-78/9180-11 [%]	1,0-0,1 mm	82
	0,1-0,02 mm	12
	<0,02 mm	6
Skład granulometryczny - PTG 2008 [%]	2-0,05 mm	90
	0,05-0,002 mm	10
	<0,002 mm	0
Odczyn "pH" w zawiesinie H2O		5,3
Odczyn "pH" w zawiesinie KCl		4,2
Kwasowość hydrolityczna "Hh" [cmol·kg⁻¹]		3,0
Kwasowość wymienna "Hw" [cmol·kg⁻¹]		0,32
Glin wymienny "Al" [cmol·kg⁻¹]		0,14
Wapń wymienny (Ca²⁺) [cmol·kg⁻¹]		1,22
Magnez wymienny (Mg²⁺) [cmol·kg⁻¹]		0,19
Sód wymienny (Na⁺) [cmol·kg⁻¹]		0,01
Potas wymienny (K⁺) [cmol·kg⁻¹]		0,26
Suma kationów wymiennych (S) [cmol·kg⁻¹]		1,69
Pojemność sorpcyjna gleby (T) [cmol·kg⁻¹]		4,69
Wysycenie kompleksu sorpcyjnego kationami zasadowymi (V) [%]		35,98
Substancja organiczna gleby	próchnica	1,22
	węgiel organiczny	0,71
	azot ogólny	0,08
	stosunek C:N	8,9

Źródło: Monitoring Chemizmu Gleb Ornych Polski, GIOŚ

Według *Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce* według stanu na koniec 2017 roku na omawianym terenie udokumentowanych było 40 złóż piasków i żwirów. Najwięcej z nich, bo aż 18 zlokalizowanych jest w gminie Rogowo, 13 w gminie Wąpielsk, a 9 złóż w gminie wiejskiej Rypin. W 2018 roku udokumentowano 2 dodatkowe złoża – na terenie gmin Rogowo oraz Rypin. Również w 2019 roku w bilansie ukazały się 2 nowe złoża – oba zlokalizowane w gminie Rypin.

W 2018 roku wydobyto łącznie 294 tys. ton piasków i żwirów z 4 złóż. Na 8 zagospodarowanych złożach eksploatowanych okresowo, tego roku nie prowadzono wydobywania. W roku 2019 pozyskano 425 tysięcy ton surowca z 7 złóż. Ze złóż zagospodarowanych, eksploatowanych okresowo (8 złóż), tego roku nie prowadzono wydobywania. Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące złóż na przestrzeni lat 2017-2019.

Tabela 25. Ogólna charakterystyka złóż z terenu powiatu rypińskiego w latach 2017, 2018 i 2019

Rok	Rodzaj kopaliny	Liczba złóż		Zasoby		Wydobycie
		Ogółem	Eksploatowanych (okresowo)	Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
				[tys. t.]		
2017	piaski i żwiry (kruszywa naturalne)	40	8 (6)	36 643	16 997	269
2018		42	4 (8)	44 879	21 061	294
2019		44	7 (8)	44 829	25 017	425

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce wg stanu na 31 XII 2017, Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce wg stanu na 31 XII 2018, Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce wg stanu na 31 XII 2019; PIG-PIB, Warszawa

Tabela 26. Złóża na terenie powiatu rypińskiego w latach 2017, 2018 i 2019

Gmina	Nazwa złoża	Sposób zagospodarowania			Zasoby						Wydobycie		
					Geologiczne bilansowe			Przemysłowe					
		2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Złóża piasków i żwirów [tys. t.]													
Rogowo	Adamowo - Nowy Kobrzyń	E	T	E	8 119	8 119	7 979	8 073	8 073	7 933	15	-	134
	Barbara	R	R	R	773	773	773	736	736	-	-	-	-
	Charszewo*	R	R	R	331	331	331	-	-	-	-	-	-
	Chrostkowo Nowe II	-	R	R	-	5 760	5 760	-	-	4 881	-	-	-
Wąpielsk	Długie I	R	R	R	144	144	144	-	-	-	-	-	-
Rogowo	Huta Chojno	Z	Z	Z	2 779	2 779	2 779	-	-	-	-	-	-
	Huta Chojno - ID	E	E	E	221	209	185	-	-	-	1	11	23
	Huta Chojno - RK	T	T	T	728	728	728	728	728	728	-	-	-
	Huta Chojno - RS	Z	Z	Z	1 790	1 790	1 790	-	-	-	-	-	-
	Huta Chojno dz. 105/3	Z	Z	Z	93	93	93	-	-	-	-	-	-
Rogowo	Huta Chojno KW 1	R	R	R	143	143	143	-	-	-	-	-	-
	Huta Chojno KW 2	R	R	R	145	145	145	-	-	-	-	-	-
Wąpielsk	Lamkowizna 2	T	T	T	228	228	228	-	-	-	-	-	-
	Lamkowizna 3	R	R	R	156	156	156	-	-	-	-	-	-
	Lamkowizna 4	E	T	E	215	215	211	-	-	-	1	-	4
	Lamkowizna I	R	R	R	119	119	119	-	-	-	-	-	-
	Łapinóż I*	R	R	R	964	964	964	-	-	-	-	-	-
Rogowo	Majka II*	E	T	T	87	87	87	-	-	-	2	-	-
Rypin	Nowe Sadłowo I	E	E	E	178	132	126	-	-	-	16	46	6
	Nowe Sadłowo II	-	-	R	-	-	185	-	-	-	-	-	-

Gmina	Nazwa złoża	Sposób zagospodarowania			Zasoby						Wydobycie		
					Geologiczne bilansowe			Przemysłowe					
		2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Rogowo	Pinino - Kobrzyniec	T	T	T	2 989	2 989	2 989	2 499	2 449	2 449	-	-	-
	Puszcza Miejska II	R	R	R	1 407	1 407	1 407	1 407	1 407	1 407	-	-	-
Rypin	Puszcza Miejska III	R	R	R	975	975	975	-	-	-	-	-	-
	Puszcza Miejska p.AiB	Z	Z	Z	49	49	49	-	-	-	-	-	-
Wąpielsk	Radziki 5	R	R	E	4 179	4 179	3 956	-	4 179	3 956	-	-	222
	Radziki I*	T	Z	T	432	189	189	412	-	189	-	-	-
	Radziki II*	E	Z	Z	861	504	504	840	-	-	180	-	-
	Radziki III*	P	P	P	2 928	2 928	2 928	-	-	-	-	-	-
	Radziki IV*	E	E	E	1 541	1 320	1 305	1 492	1 272	1 257	39	227	15
Rogowo	Rogowo Świeżawy	R	R	R	415	415	415	-	-	-	-	-	-
	Rogówko TT	T	T	T	229	229	229	229	229	229	-	-	-
Wąpielsk	Rumunki - Łapinóż*	P	P	P	860	860	860	-	-	-	-	-	-
Rypin	Sadłowo-Rumunki	-	R	E	-	168	147	-	-	-	-	-	21
Rogowo	Stary Kobrzyniec I	R	R	R	2 499	2 499	2 499	1 988	1 988	1 988	-	-	-
Rypin	Stępowo IV	Z	Z	Z	82	82	82	-	-	-	-	-	-
	Stępowo V	Z	Z	Z	91	91	91	-	-	-	-	-	-
	Stępowo VI	Z	Z	Z	44	44	44	-	-	-	-	-	-
	Stępowo VII	E	E	T	162	152	152	-	-	-	15	10	-
	Stępowo VIII	Z	Z	Z	130	130	130	-	-	-	-	-	-
	Stępowo IX	-	-	R	-	-	198	-	-	-	-	-	-
Rogowo	Świeżawy	Z	Z	Z	131	131	131	-	-	-	-	-	-
	Świeżawy II	T	T	T	200	200	200	-	-	-	-	-	-
Wąpielsk	Tomkowo*	P	P	P	2 350	2 350	2 350	-	-	-	-	-	-
Rypin	Zakrocz	Z	Z	Z	73	73	73	-	-	-	-	-	-

Objaśnienia:

* złoża zawierające piasek ze żwirem

E - złoża eksploatowane

P - złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie

R - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A+B+C₁)

T - złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo

Z - złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce wg stanu na 31 XII 2017, Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce wg stanu na 31 XII 2018, Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce wg stanu na 31 XII 2019; PIG-PIB, Warszawa

Poniżej zestawiono zadania dotyczące ochrony gleb i zasobów mineralnych, jakie wykonano na terenie powiatu w raportowanym okresie.

Tabela 27. Przedsięwzięcia z zakresu ochrony gleb i zasobów mineralnych, zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019

Lp.	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Koszty realizacji [zł]		Źródła finansowania
			2018	2019	
1.	Aktualizacja wojewódzkiej bazy terenów poeksploatacyjnych	Starostwo Powiatowe w Rypinie	20 000,00	20 000,00	Dotacja z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-pomorskiego

Źródło: Starostwo Powiatowe w Rypinie

3.9. OCHRONA PRZYRODY

W 2017 roku formy ochrony przyrody pokrywały 8 881,48 ha powierzchni powiatu rypińskiego, co stanowiło 15,1% powierzchni powiatu. W 2018 roku powierzchnia obszarów prawnie chronionych została zmniejszona do 7 232,71 ha (12,3% powierzchni), natomiast w 2019 roku ponownie została zwiększona do 8 954,67 ha (15,3% powierzchni).

Poniższa tabela przedstawia powierzchnie form ochrony przyrody w poszczególnych gminach powiatu. Większość obszarów przyrodniczych podlegających prawnej ochronie znajduje się na terenie gmin Skrwilno i Wąpielsk. Również na terenie gminy Wąpielsk znajduje się fragment obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy.

Tabela 28. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych (bez obszarów Natura 2000) na terenie powiatu rypińskiego w latach 2017-2019

Forma ochrony przyrody	Rok	Skrwilno	Rypin	Rypin (miasto)	Wąpielsk	Rogowo	Brzuze
Rezerwaty przyrody [ha]	2017	5,28	-	-	53,10	-	-
	2018	5,28	-	-	53,10	-	-
	2019	5,28	-	-	53,10	-	-
Obszary chronionego krajobrazu [ha]	2017	5 178,00	-	-	3 600,88	-	98,00
	2018	3 457,75	-	-	3 600,88	73,14	96,34
	2019	5 178,00	-	-	3 600,88	72,12	96,34
Użytki ekologiczne [ha]	2017	-	-	-	9,23	-	-
	2018	-	-	-	9,23	-	-
	2019	-	-	-	11,96	-	-

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 2020, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody <http://crfop.gdos.gov.pl/>

Liczba pomników przyrody na terenie powiatu w latach 2018-2019 była niezmienna i wynosiła 30 sztuk.

Zgodnie z treścią niżej zamieszczonej tabeli, na terenie powiatu rypińskiego w rozpatrywanym okresie, powierzchnia terenów zieleni uległa jedynie znikomym zmianom, tj. powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej od 2018 wzrosła o 0,02 ha.

Powierzchnia lasów na terenie powiatu w 2019 roku zmniejszyła się o 38,84 ha w porównaniu z rokiem poprzednim. Największy udział mają lasy należące do Skarbu Państwa, następnie lasy prywatne. Najmniejszą powierzchnię zajmują lasy gminne. Dane dotyczące powierzchni leśnych zestawiono poniżej.

Tabela 29. Tereny zieleni w powiecie rypińskim w latach 2017-2019

Rok	Zieleń uliczna			Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej			Cmentarze			Lasy gminne		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Powierzchnia [ha]	1,5	1,5	1,5	49,21	49,23	49,23	20,3	20,3	20,3	40,3	40,3	40,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Tabela 30. Lasy w powiecie rypińskim w latach 2017-2019

Lasy ogółem			Lasy publiczne									Lasy prywatne ogółem		
			ogółem			Skarbu Państwa			gminne					
2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
[ha]														
11 768,72	11 769,82	11 730,98	8 355,32	8 356,42	8 354,74	8 307,29	8 308,39	8 306,71	40,30	40,30	40,30	3 413,40	3 413,40	3 376,24

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Poniżej zestawiono dane dotyczące inwestycji mających na celu m.in. ochronę przyrody, które zostały zrealizowane w raportowanym okresie na terenie powiatu rypińskiego.

Tabela 31. Przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody, zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019

Lp.	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Koszty realizacji [zł]		Źródła finansowania
			2018	2019	
1.	Nadzór nad lasami prywatnymi	Starostwo Powiatowe w Rypinie	50 000,00	50 000,00	Środki własne
2.	Opracowywanie uproszczonych planów urządzenia lasów		37 062,36	34 020,00	Środki własne, dotacja z PGL Lasy Państwowe
3.	Opracowanie programu ochrony środowiska dla powiatu rypińskiego		8 799,00	-	Środki własne
4.	Rewaloryzacja parku przy DPS KOMBATANT w Ugoszczu		31 720,00	-	Środki własne, dotacja z WFOŚiGW w Toruniu
5.	Zakup kalendarzy promujących ochronę środowiska		-	5 498,10	Środki własne
6.	Zakup materiałów promujących ochronę środowiska		-	10 571,26	Środki własne
7.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej centrum wsi Skrwilno – m.in. poprzez kształtowanie terenów zielonych	Gmina Skrwilno	-	799 500,00	Środki własne, środki z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich
8.	Budowa Otwartej Strefy Aktywności we wsi Skrwilno		141 078,54	-	Środki własne, Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej
9.	Działalność kontrolna w zakresie ochrony środowiska 2018 rok: Przeprowadzono 31 kontroli terenowych	WIOŚ w Bydgoszczy	Brak danych	Brak danych	Brak danych

	2019 rok: Przeprowadzono 30 kontroli terenowych				
10.	Bieżące utrzymanie terenów zieleni	Miasto Rypin	Brak danych	Brak danych	Brak danych
11.	Prowadzenie nasadzeń drzew w ramach zadania „Wzbogacanie oraz odnowa wiekowa i gatunkowa zieleni miejskiej na terenie miasta Rypin” 2018: dosadzono 56 drzew 2019: dosadzono 38 drzew		-	14 234,40	Brak danych
12.	Bieżąca wymiana wiekowa i gatunkowa roślin oraz rozwój terenów zieleni 2018: dosadzono 77 drzew, 392 krzewy, 3770 roślin zielnych 2019: dosadzono 40 drzew, 539 krzewów, 115 roślin zielnych		-	120 000	Brak danych

Źródło: Starostwo Powiatowe w Rypinie, Urząd Gminy Skrwilno, WIOŚ w Bydgoszczy, Urząd Miasta Rypin

3.10. OCHRONA PRZED POWAŻNYMI AWARIAMI

Szczególnym rodzajem zagrożeń występujących w środowisku są tzw. „nadzwyczajne zagrożenia” charakteryzujące się nagłym przebiegiem. Do zagrożeń takich zaliczyć należy klęski o charakterze naturalnym jak: powódzie, huragany, trzęsienia ziemi lub katastrofy i wypadki związane z technologiami i wytworami ludzkimi jak: uwalnianie się niebezpiecznych substancji chemicznych, wybuchy, katastrofy komunikacyjne itp., zwane poważnymi awariami. Najważniejsza w przeciwdziałaniu powstania zagrożeń jest prewencja, czyli ograniczenie do minimum prawdopodobieństwa wystąpienia katastrofy lub awarii.

Poniższa tabela opisuje działania jakie zostały podjęte w latach 2018-2019 w celu ochrony przed poważnymi awariami oraz ich skutkami na terenie powiatu rypińskiego.

Tabela 32. Przedsięwzięcia z zakresu ochrony przed poważnymi awariami, zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019

Lp.	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Koszty realizacji [zł]		Źródła finansowania
			2018	2019	
1.	Doposażenie jednostek straży pożarnej (w tym zakup sprzętu ratownictwa gaśniczego, sorbentów)	Starostwo Powiatowe w Rypinie	9 500,00	-	Środki własne
2.	Zakup samochodu pożarniczego dla jednostki OSP Długie	Gmina Wąpielsk	-	796917,00	Środki własne, Fundusz Sprawiedliwości
3.	Podejmowanie działań w zakresie poważnych awarii 2018 rok: Przeprowadzono 1 kontrolę terenową 2019 rok: Przeprowadzono 1 kontrolę terenową	WIOŚ w Bydgoszczy	Brak danych	Brak danych	Brak danych

Źródło: Starostwo Powiatowe w Rypinie, Urząd Gminy Wąpielsk, WIOŚ w Bydgoszczy

4. EDUKACJA EKOLOGICZNA

Edukacja ekologiczna na terenie powiatu rypińskiego prowadzona jest głównie w placówkach oświatowych. System kształcenia uczniów szkół nastawiony jest na wykształcenie u nich umiejętności obserwowania środowiska i zmian w nim zachodzących, wrażliwości na piękno przyrody i szacunku dla niej. Realizując programy ekologiczne szczególną uwagę zwraca się na prowadzenie lekcji terenowych: obserwacji i prostych badań w terenie. Ukazuje się efekty zarówno negatywnej, jak i pozytywnej działalności człowieka w środowisku. W szkołach średnich pojawiają się zagadnienia dotyczące wiedzy o środowisku i relacji w nim zachodzących, złożoności procesów, którym podlega środowisko oraz konieczności zachowania równowagi ekologicznej pomiędzy rozwojem społeczno-gospodarczym, a zachowaniem cennych elementów lokalnego środowiska naturalnego.

Na terenie powiatu rypińskiego przeprowadzono m.in. takie akcje edukacyjne, jak:

- konkurs ekologiczny „Chrońmy środowisko”;
- akcja edukacyjna „Sprzątanie Świata”;
- akcja edukacyjna „Dzień Ziemi”;
- piknik ekologiczny EKOmajówka;
- piknik ekologiczny "Jestem EKO. Trenuję, zdrowo jem i zdrowo oddycham"

Niżej przedstawiono podjęte działania edukacyjne, mające na celu zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu rypińskiego.

Tabela 33. Przedsięwzięcia z zakresu edukacji ekologicznej, zrealizowane na terenie powiatu rypińskiego w latach 2018-2019.

Lp.	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Koszty realizacji [zł]		Źródła finansowania
			2018	2019	
1.	Organizowanie konkursów dla szkół średnich i podstawowych	Starostwo Powiatowe w Rypinie	4 000,00	-	Środki własne
2.	Działania informacyjno-edukacyjne o tematyce ekologicznej i przyrodniczej	Gmina Skrwilno	Brak danych	Brak danych	Brak danych
3.	Organizacja akcji o tematyce środowiskowej, np. „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”		Brak danych	Brak danych	Brak danych
4.	Organizacja konkursów i akcji o tematyce ekologicznej	Gmina Wąpielsk	8 200,00	8 000,00	Środki własne, RPO
5.	Realizacja przedstawienia teatralnego o tematyce proekologicznej	Miasto Rypin	-	5 800,00	Środki własne
6.	Organizacja pikniku ekologicznego EKOmajówka		100 000,00	Brak danych	Środki własne
7.	Realizacja „Filmu o ekologicznych źródłach ciepła i segregacji odpadów”		-	800,00	Środki własne
8.	Organizacja wycieczek edukacyjnych dla uczniów		-	900,00	Środki własne
9.	Organizacja pikniku ekologicznego "Jestem EKO. Trenuję, zdrowo jem i zdrowo oddycham"		-	Brak danych	Środki własne

10.	Organizacja spotkań informacyjnych dotyczących dofinansowań na cele ochrony powietrza dla mieszkańców miasta		-	Brak danych	Środki własne
11.	Akcja edukacyjna w zakresie informowania o zakazie spalania odpadów komunalnych		Brak danych	-	Brak danych
12.	Organizacja spotkania informacyjnego dla mieszkańców miasta na temat programu „Czyste Powietrze”		Brak danych	-	Brak danych
13.	Opracowanie i udostępnienie mieszkańcom ulotek dotyczących efektywności i opłacalności przyłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej.		490,00	-	środki własne przedsiębiorstwa MPEC
14.	Zachęcanie do postaw proekologicznych poprzez promowanie na stronach urzędu miasta oraz mediach społecznościowych bieżących informacji z zakresu inicjatyw ekologicznych na terenie powiatu		Brak danych	-	Brak danych
15.	Informacje w lokalnej prasie na temat realizowanych działań proekologicznych		Brak danych	-	Brak danych
16.	Organizacja gminnego konkursu wiedzy ekologiczno-przyrodniczej dla szkół podstawowych i gimnazjum		2 000,00	-	Środki własne, WFOŚiGW
17.	„Kujawskie - pomagamy pszczołom” – spotkanie i szkolenie w ramach działań mających na celu ochronę pszczoł	Gmina Brzuze	0,00	0,00	-
18.	Rozdysponowanie tabliczek „Miejsce Przyjazne Pszczołom” wśród mieszkańców		0,00	-	-
19.	Ustawienie tablicy edukacyjnej przy Urzędzie Gminy Brzuze		500,00	-	Brak danych

Źródło: Starostwo Powiatowe w Rypinie, Urząd Gminy Skrwilno, Urząd Gminy Wąpielsk, Urząd Miasta Rypin, Urząd Gminy Brzuze

5. WNIOSKI I ZALECENIA DOTYCZĄCE AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Program ochrony środowiska jest narzędziem służącym do prowadzenia polityki ochrony środowiska na poziomie jednostek samorządowych. Dokument stanowi przeniesienie istotnych zagadnień określonych w polityce ochrony środowiska państwa na niższe poziomy administracji, z jednoczesnym uwzględnieniem lokalnej specyfiki i uwarunkowań. Podstawowym założeniem programów ochrony środowiska na wszystkich szczeblach jest dążenie do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz efektywnego zarządzania środowiskiem.

Niniejszy raport przedstawia analizę stanu środowiska na terenie powiatu rypińskiego oraz stopień realizacji Programu ochrony środowiska dla powiatu rypińskiego na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 w latach 2018-2019.

Podstawą opracowania raportu, weryfikującego wykonanie zadań z powiatowego programu ochrony środowiska, były ankiety sporządzone i rozesłane do podmiotów zobowiązanych do realizacji poszczególnych zadań. Ponadto wykorzystano informacje uzyskane od instytucji posiadających bazy danych zagregowane do poziomu gminy, m.in. Głównego Urzędu Statystycznego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu czy Państwowego Instytutu Geologicznego.

Powiatowy Program ochrony środowiska obejmował zadania, za realizację których odpowiedzialne były głównie gminy powiatu: Gmina Skrwilno, Gmina Rypin, Miasto Rypin, Gmina Wąpielsk, Gmina Brzuze, Gmina Rogowo.

Gminy te realizowały m.in. zadania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w okresie sprawozdawczym nastąpił wzrost długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz ilości przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, przy jednoczesnym spadku liczby mieszkańców korzystających z obu sieci. Odnotowano także dość niski stopień skanalizowania poszczególnych gmin powiatu. Ze względu na zły stan jednolitych części wód powierzchniowych, w granicach których położony jest powiat, należy dążyć do ciągłej ich poprawy.

W zakresie ochrony powietrza i poprawy jego jakości, a także ochrony przed hałasem na terenie powiatu, również można mówić o realizacji większości założonych zadań, jakimi były m.in. rozbudowa i konserwacja dróg, zwiększanie efektywności energetycznej poprzez termomodernizację budynków, wymiana źródeł ciepła czy modernizacja oświetlenia ulicznego. W przyszłych latach należy szczególną wagę przykładąć do zadań mających na celu osiągnięcie dobrego stanu powietrza, w szczególności zmniejszenie stężeń pyłu zawieszzonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu i ozonu w powietrzu. Z uwagi na przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu na terenie powiatu, należy również zwrócić uwagę na zadania służące zmniejszeniu uciążliwości hałasu komunikacyjnego.

Realizowano także zadania mające na celu ochronę przyrody - w dużej mierze skupiono się na zagospodarowaniu przestrzeni publicznej poprzez rewitalizację terenów zielonych. Realizacja tych zadań bardzo przyczyniła się do poprawy stanu zieleni oraz liczebności drzew i krzewów na terenie powiatu.

Podjęte zadania w latach 2018-2019 w obszarze „gospodarka odpadami” obejmowały głównie monitoring składowisk odpadów oraz budowę punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Bardzo istotnym zadaniem było usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu w ramach gminnych programów usuwania azbestu.

W latach 2018-2019 realizowano ochronę gleb i zasobów geologicznych, poprzez aktualizację wojewódzkiej bazy terenów poeksploatacyjnych.

Zrealizowano także zadania mające na celu ochronę przed poważnymi awariami – przeprowadzono kontrole podmiotów gospodarczych w tym zakresie oraz doposażono jednostki straży pożarnej.

Podjęte działania finansowane były głównie z budżetów powiatu i wchodzących w jego skład gmin, przy udziale środków zewnętrznych (np. środki unijne, WFOŚiGW, NFOŚiGW)

Należy pamiętać, że spora część zadań realizowanych na terenie powiatu rypińskiego wynika wprost z kompetencji jednostek samorządowych, w związku z czym z założenia mają być one realizowane w systemie ciągłym przez cały okres, a nie tylko w okresie sprawozdawczym. Jedynie zadania o charakterze inwestycyjnym miały wyznaczone konkretne terminy realizacyjne.

Po przeanalizowaniu danych pozyskanych z różnych jednostek oraz danych statystycznych i monitoringowych, stwierdzono, że powiat rypiński prowadzi szereg działań inwestycyjnych, koordynacyjnych i kontrolnych skutkujących realnymi efektami ekologicznymi i sukcesywną poprawą stanu lokalnego środowiska.

Przy aktualizacji Programu Ochrony Środowiska należy zwrócić uwagę na konieczność dostosowania dokumentu do przepisów wynikających z aktualnie obowiązującego prawa krajowego oraz na jego zgodność z celami innych dokumentów strategicznych szczebla krajowego. Zaleca się, aby cele i zadania przyjęte w następnej aktualizacji Programu były mierzalne, realne do osiągnięcia i były łatwe do oceny. Z kolei przyjęte w Programie wskaźniki powinny odzwierciedlać zmiany zachodzące w środowisku w sposób miarodajny oraz być powszechnie dostępne w publikacjach urzędów statystycznych i organów zobowiązanych do udostępnienia informacji o środowisku. Zaleca się przeprowadzenie ponownej weryfikacji listy mierników realizacji poszczególnych celów i zadań.

Wśród zadań Programu ochrony środowiska, które wymagają większego zaangażowania samorządu terytorialnego i innych jednostek lub kontynuacji w kolejnych latach należy wymienić w szczególności:

- dalszą termomodernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz sukcesywną wymianę kotłów węglowych na urządzenia wykorzystujące bardziej ekologiczne nośniki energii (gaz, olej, biomasę), a także wsparcie działań mających na celu pozyskanie energii ze źródeł odnawialnych typu solary, pompy ciepłe itp.;
- rozpoznanie terenów zagrożonych hałasem np. przy współpracy z Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska, m.in. w celu wykorzystania tej wiedzy podczas sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego;
- prowadzenie działań mających na celu poprawę stanu jakości wód powierzchniowych;
- dalszą rozbudowę sieci kanalizacyjnej oraz tworzenie nowych przyłączy do budynków mieszkalnych;
- kontynuacja edukacji ekologicznej, uwzględniającej sektory problemowe (tj. problem niskiej emisji czy gospodarka odpadami) opartej m.in. na systemie stosownych szkoleń, konkursów, warsztatów i imprez proekologicznych w gminach;
- uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego aspektów ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych.